

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ЛЬВІВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Циклова комісія клінічних дисциплін–хірургічних

ЗАТВЕРДЖУЮ

**заступник директора
з навчальної роботи**

Галина КУЧАБСЬКА

2025-2026 н. р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ З ОСНОВАМИ
ОНКОЛОГІЇ

Галузь знань

22 Охорона здоров'я

Спеціальність

223 Медсестринство

Освітньо-професійна програма

Сестринська справа

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

Львів

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ З ОСНОВАМИ ОНКОЛОГІЇ»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Студент В. О. - викладач «Медсестринство в хірургії з основами онкології»
Львівського медичного фахового коледжу післядипломної освіти

Робочу програму схвалено до затвердження на засіданні циклової комісії клінічних
дисциплін – хірургічних

Протокол № 01 від 27.08.2025

Голова циклової комісії СГЗ Світлана ГОВЗАН

Програма навчальної дисципліни «Медсестринство в хірургії з основами онкології» складена відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» (наказ МОН України №1202 від 08.11.2021 року) та освітньо-професійної програми «Сестринська справа», затвердженої на засіданні Педагогічної ради Львівського медичного фахового коледжу післядипломної освіти протокол №7 від 27.06.2022р.

Галузь знань **22 Охорона здоров'я**

Спеціальність **223 Медсестринство**

Складено відповідно **до навчального плану 2022 р.**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		вечірня форма навчання		
Кількість кредитів –13*	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u>	Обов'язкова		
		Рік підготовки		
		2-й, 3-й		
Загальна кількість годин - 390	Спеціальність <u>223 Медсестринство</u>	Семестр		
		IV	V	VI
Кількість аудиторних год - 236	Освітньо-професійна програма <u>Сестринська справа</u>	Лекції		
		16 год	16 год	12 год
Кількість годин самостійної роботи здобувача – 124		Практичні		
Екзамен - 30	Освітньо-професійний ступінь <u>фаховий молодший бакалавр</u>	84 год	60 год	48 год
		Самостійна робота		
		50 год	59 год	15 год
		Вид контролю		
		Залік		Екзамен

*Примітка: 1 кредит ЄКТС – становить 30 академічних годин.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: сучасні концепції та методики сестринського обстеження пацієнтів із хірургічними та онкологічними захворюваннями, вивчення особливостей їхнього перебігу, засад планування та реалізації лікувально-діагностичних і профілактичних заходів у хірургічній та онкологічній практиці. Дисципліна також охоплює питання організації догляду за пацієнтами, надання домедичної допомоги, особливості забезпечення паліативної та хоспісної опіки, впровадження заходів

профілактики захворювань та формування навичок популяризації здорового способу життя серед населення.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна має тісні міждисциплінарні зв'язки з іншими освітніми компонентами, які забезпечують формування загальних і фахових компетентностей здобувачів освіти за спеціальністю. Зокрема, вона інтегрується із базовими медико-біологічними та клінічними дисциплінами, такими як анатомія людини, фізіологія, патологічна анатомія та патологічна фізіологія, мікробіологія, імунологія, фармакологія, внутрішня медицина, догляд за хворими та основи медсестринства. Дисципліна сприяє закріпленню й поглибленню знань, необхідних для здійснення медсестринського догляду за пацієнтами хірургічного та онкологічного профілю, реалізації заходів профілактики, лікування та реабілітації, а також забезпечення високих стандартів медичної допомоги відповідно до сучасних вимог системи охорони здоров'я.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти системних знань, умінь та професійних компетентностей, необхідних для здійснення повноцінного медсестринського супроводу пацієнтів із хірургічними та онкологічними захворюваннями на всіх етапах надання медичної допомоги, включно з первинною, спеціалізованою, паліативною та реабілітаційною медичною допомогою.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Формування у здобувачів фахових знань щодо особливостей перебігу хірургічних та онкологічних захворювань.
- Підготовка медичної сестри, здатної на високому професійному рівні здійснювати оцінку стану пацієнта, планування та реалізацію медсестринського догляду.
- Формування практичних навичок виконання основних і спеціалізованих медсестринських маніпуляцій у хірургії та онкології.
- Розвиток здатності організовувати і здійснювати догляд за пацієнтами в передопераційному, післяопераційному періодах, під час хіміотерапії, променевої терапії, паліативного лікування.
- Навчання методам профілактики ускладнень, асептики, антисептики, інфекційного контролю в хірургічній та онкологічній практиці.
- Підготовка до надання невідкладної долікарської допомоги при гострих хірургічних станах і онкологічних ускладненнях.
- Формування навичок міжособистісної комунікації, дотримання принципів медичної етики та деонтології при роботі з хірургічними та онкологічними пацієнтами.

Відповідно до вимог освітньої програми здобувачі освіти повинні:

Знати:

- Основи санітарно-протиепідемічного режиму та інфекційної безпеки в лікувальних закладах.
- Принципи організації роботи відділень хірургічного та онкологічного профілю. Функціональні обов'язки медичної сестри на різних етапах лікувально-діагностичного процесу.
- Основи направлення, транспортування та супроводу хірургічних і онкологічних пацієнтів.
- Потреби пацієнтів відповідно до фізіологічного, психологічного та соціального стану.
- Етіологію, патогенез, основні клінічні прояви, особливості перебігу та ускладнення хірургічних і онкологічних захворювань.
- Методи об'єктивного обстеження пацієнта: загальні клінічні, спеціальні діагностичні методи, скринінгові програми.
- Основні принципи та етапи медсестринського планування і реалізації догляду за хірургічними та онкологічними хворими.
- Протоколи диспансерного нагляду за пацієнтами після хірургічних втручань та онкологічного лікування.
- Тактику надання домедичної допомоги при невідкладних станах, характерних для хірургічної та онкологічної практики.
- Основи медичної етики, біоетики, деонтології та принципи ефективного професійного спілкування з пацієнтами та їх родинами.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- Забезпечувати суворе дотримання правил асептики та інфекційної безпеки під час виконання професійних обов'язків у стаціонарних та амбулаторно-поліклінічних умовах, включно з роботою в операційній, перев'язувальній, процедурному кабінеті тощо.
- Професійно готувати пацієнтів до планових та ургентних хірургічних втручань, з урахуванням специфіки онкологічних та супутніх захворювань.
- Досконало володіти технікою виконання медсестринських маніпуляцій у хірургічних та онкологічних клініках відповідно до сучасних стандартів охорони здоров'я.
- Застосовувати на практиці основні принципи фіксуючої техніки: здійснювати транспортувальну та лікувальну іммобілізацію пацієнтів при травмах та інших патологічних станах, володіти методиками десмургії.
- Виконувати функціональні обов'язки медичної сестри в операційній, перев'язувальній, процедурній або палатній зоні стаціонару, забезпечуючи безперервність та якість догляду за пацієнтами.
- Надати невідкладну домедичну допомогу при гострих хірургічних станах та ускладненнях онкологічних процесів у межах професійної компетенції.
- Організовувати та здійснювати якісний догляд за пацієнтами хірургічного та онкологічного профілю відповідно до принципів доказової медицини та медсестринських стандартів.

- Вирішувати деонтологічні задачі, пов'язані із професійною діяльністю, дотримуючись норм біоетики, медичної етики, з повагою до прав пацієнтів.
- Володіти навичками ефективної професійної комунікації з пацієнтами, їх родичами, членами мультидисциплінарної медичної команди.

2.2.Компетентності та очікувані результати навчання, формування яких сприяє дисципліна. Згідно освітньо-професійної програми «Сестринська справа» дисципліна забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **компетентностей**:

Компетентність	Знання Зн1. Всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання у сфері навчання та/або професійної діяльності, усвідомлення меж цих знань	Уміння/навички Ум1. Широкий спектр когнітивних та практичних умінь/навичок, необхідних для розв'язання складних задач у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання Ум2. Знаходження творчих рішень або відповідей на чітко визначені конкретні та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних Ум3. Планування, аналіз, контроль та оцінювання власної роботи та роботи інших осіб у спеціалізованому контексті	Комунікація К1. Взаємодія з колегами, керівниками та клієнтами у питаннях, що стосуються розуміння, навичок та діяльності у професійній сфері та/або у сфері навчання К2. Донесення до широкого кола осіб (колеги, керівники, клієнти) власного розуміння, знань, суджень, досвіду, зокрема у сфері професійної діяльності	Автономія та відповідальність АВ1. Організація та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності або навчання в умовах непередбачуваних змін АВ2. Покращення результатів власної діяльності і роботи інших АВ3. Здатність продовжувати навчання з деяким ступенем автономії
Інтегральна компетентність				
Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях				
Загальні компетентності				
ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Зн1	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2
ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1	Ум2, Ум3	К2	АВ1
ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.	Зн1	Ум1	К1, К2	АВ2
Спеціальні компетентності				
СК 1 Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.	Зн1	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3

СК 2 Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.	Зн1	Ум1	К1	АВ1, АВ2
СК 6 Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.	Зн1	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2
СК 7 Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.	Зн1	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2
СК 9 Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ1, АВ2, АВ3

СК 10 Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.	Зн1	Ум1	К1,К2	АВ2
СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).	Зн1	Ум1	К2	АВ1, АВ3
СК 13 Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.	Зн1	Ум1, Ум3	К1,К2	АВ1, АВ3
СК 15 Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунопрофілактику, включаючи її популяризацію.	Зн1	Ум1, Ум2, Ум3	К1	АВ1, АВ3

2.4. Програмні результати навчання. Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «Медсестринство в хірургії з основами онкології», які визначені освітньо-професійною програмою «Сестринська справа» підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 223 Медсестринство є:

ПРН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

ПРН 2. Застосувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

ПРН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

ПРН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

ПРН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

ПРН 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

ПРН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

ПРН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

ПРН 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

ПРН 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги.

ПРН 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

ПРН 15. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.

ПРН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.

ПРН 17. Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

ПРН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ I. Вступ. Організація хірургічної та онкологічної допомоги в Україні. Обстеження пацієнта медичною сестрою					
1.	Вступ. Вступ. Організація хірургічної та онкологічної допомоги в Україні. Обстеження пацієнта медичною сестрою. Організація хірургічної та онкологічної допомоги в Україні. Обстеження пацієнта медичною сестрою.	6	2	4	-
2.	Організація роботи хірургічного та онкологічного відділень. Завдання та обов'язки медичної сестри.	6	-	4	2
3.	Медсестринське обстеження пацієнта.	6	-	4	2
Розділ II. Медсестринство в загальній хірургії. Загальна онкологія					
4.	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності сестри медичної. Асептика та антисептика.	22	2	12	8
5.	Кровотеча. Методи зупинки кровотеч.	18	2	8	8
6.	Методи визначення груп крові та резус-фактора. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.	22	2	12	8
7.	Неопераційна та операційна хірургічна техніка.	36	4	24	8
8.	Догляд за хворими в передопераційному та післяопераційному періодах.	18	2	8	8
9.	Сучасні підходи до ранньої діагностики онкологічних хвороб. Передракові захворювання. Загальні принципи лікування онкологічних захворювань.	20	2	8	10
10.	Знеболювання в діяльності сестри медичної.	18	2	8	7
11.	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими.	18	2	8	6
12.	Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими.	18	2	8	6
13.	Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією.	18	2	8	6
14.	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці.	18	2	8	6
Розділ III. Медсестринство в спеціальній хірургії та онкології.					
15.	Догляд за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями голови.	18	2	8	6

16.	Участь сестри медичної у догляді за пацієнтами з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями шиї.	15	2	8	4
17.	Тактика медичної сестри при догляді за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки.	12	2	4	4
18.	Роль медичної сестри у догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини. Пухлини органів шлунково-кишкового тракту та травних залоз.	16	2	8	4
19.	Догляд за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями прямої та товстої кишки.	13	2	4	5
20.	Тактика медичної сестри при догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві системи. Пухлини сечостатевої системи.	18	2	8	4
21.	Участь сестри медичної у догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза.	14	2	4	4
22.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок.	18	2	8	4
23.	Пухлини шкіри та кісток.	10	2	4	4
24.	Організація та реалізація реабілітації онкологічних пацієнтів. Організація роботи хоспісів. Роль сестри медичної.	4	-	4	
25.	Невідкладні стани в хірургії.	8	2	8	-
26.	Екзамен	30	-	-	-
Усього:		390	44	192	124

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **390** годин **13** кредитів ЄКТС

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

IV семестр

Лекція

Тема 1. Організація хірургічної та онкологічної допомоги в Україні. Обстеження пацієнта медичною сестрою.

Історичний розвиток хірургії та онкології як самостійних галузей медицини, етапи їх становлення та інтеграція в університетську науку. Ключові досягнення у сфері хірургії, розвиток спеціалізованих хірургічних напрямів, становлення онкології як наукової дисципліни та впровадження сучасних методів лікування онкопатології. Рівні надання хірургічної та онкологічної допомоги в Україні згідно із сучасною трирівневою моделлю медичної системи. Роль медичної сестри у процесі обстеження, лікування та догляду за пацієнтами хірургічного й онкологічного профілю, включаючи обов'язки на всіх етапах медичного втручання. Міжособистісні аспекти спілкування з пацієнтами та їхніми родичами, принципи медичної етики й деонтології, які мають застосовуватися у професійній діяльності. Методи обстеження пацієнтів, що включають:

- **Суб'єктивні методи** (збір скарг, анамнезу життя та хвороби),
- **Об'єктивні методи** (огляд, пальпація, перкусія, аускультация),
- **Додаткові методи** (лабораторна, інструментальна та функціональна діагностика).

Короткий алгоритм оцінки загального стану пацієнта для визначення подальшої тактики сестринського втручання.

Практичні заняття

Тема 1. Організація роботи хірургічного та онкологічного відділень. Завдання та обов'язки сестри медичної.

Розгляд особливостей організації роботи хірургічних та онкологічних відділень відповідно до рівнів надання медичної допомоги в Україні. Аналіз розвитку сучасної хірургії та онкології як окремих галузей медицини, етапів становлення та розвитку медсестринства в Україні. Аналіз основних завдань хірургічних та онкологічних стаціонарів: діагностика, виконання ургентних і планових оперативних втручань, організація післяопераційного догляду, профілактика ускладнень, надання паліативної допомоги онкологічним пацієнтам. Висвітлення ролі медичної сестри у забезпеченні лікувального процесу: передопераційна підготовка пацієнтів, моніторинг клінічного стану, контроль больового синдрому, ведення медичної документації, психологічна підтримка пацієнтів та їхніх родин. Опис принципів роботи мультидисциплінарної команди, санітарно-гігієнічних вимог до роботи у хірургічних та онкологічних відділеннях. Розгляд методів обстеження пацієнтів, зокрема клінічних, лабораторних та інструментальних методів діагностики. Акцент на дотриманні принципів медичної етики та деонтології у професійній взаємодії з пацієнтами та їх родинами.

Тема 2. Медсестринське обстеження пацієнта.

Оволодіння методикою збору паспортних даних пацієнта, заповнення паспортної частини амбулаторної карти та медичної карти стаціонарного хворого. Формування навичок збору основних скарг пацієнта з їх деталізацією.

Оволодіння методикою збору анамнезу захворювання, історії теперішньої проблеми, анамнезу життя, сімейного та алергологічного анамнезів.

Ознайомлення з технікою проведення фізикального обстеження пацієнта з використанням візуальних та мультимедійних засобів (таблиць, слайдів, навчальних відеофільмів).

Засвоєння методик пальпації: поверхневої та глибокої пальпації шкіри, лімфатичних вузлів, грудної клітки та органів черевної порожнини. Відпрацювання навичок визначення частоти пульсу та його характеристик.

Ознайомлення з методикою проведення порівняльної перкусії легень, визначення меж відносної тупості серця.

Оволодіння технікою аускультатії дихальної та серцево-судинної системи, виявлення основних патологічних змін.

Проведення обходу пацієнтів у хірургічному відділенні для збору паспортних даних, скарг, анамнезу захворювання та життя.

Відпрацювання навичок ефективної комунікації у системі “медична сестра — пацієнт — сім’я пацієнта” з дотриманням принципів етики, деонтології та забезпеченням психологічного комфорту пацієнта.

Лекція

Тема 2. Профілактика хірургічної інфекції в діяльності сестри медичної.

Розгляд сучасних підходів до профілактики хірургічної інфекції в клінічній практиці медичної сестри. Визначення поняття асептики як комплексу заходів, спрямованих на запобігання інфікуванню хірургічних ран і організму пацієнта.

Аналіз основних принципів асептики: стерилізації та ізоляції, заходів профілактики повітряної, краплинної, контактної та імплантаційної інфекцій. Висвітлення фізичних, хімічних та променевих методів стерилізації, їх особливостей і застосування в практиці.

Опис методів контролю стерилізації, правил підготовки рук до оперативного втручання, техніки надягання стерильного одягу і обробки операційного поля.

Ознайомлення з поняттям антисептики як комплексу заходів з ліквідації інфекції в рані та організмі людини, характеристика основних видів антисептики: механічної, фізичної, хімічної та біологічної.

Розгляд особливостей організації роботи операційного блоку, дотримання санітарно-гігієнічного режиму та принципів забезпечення режиму асептики й антисептики на всіх етапах хірургічної допомоги.

Окрема увага приділяється ролі медичної сестри у контролі стерильності, дотриманні санітарних норм у перев’язувальних, реанімаційних відділеннях та післяопераційних палатах, а також у здійсненні санітарно-просвітницької роботи з пацієнтами.

Практичні заняття

Тема 3. Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри. Основні принципи асептики.

Розгляд основних принципів профілактики хірургічної інфекції та їх значення в діяльності медичної сестри. Визначення поняття асептики як системи заходів, спрямованих на запобігання потраплянню мікроорганізмів у тканини організму під час хірургічного втручання.

Аналіз санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів відповідно до чинних нормативних документів для профілактики інфекційних ускладнень у хірургічній практиці.

Висвітлення основних шляхів проникнення мікроорганізмів у післяопераційні рани та заходів профілактики інфекцій, які повинна забезпечувати медична сестра на всіх етапах лікувально-діагностичного процесу.

Ознайомлення із структурною організацією операційного блоку та характеристикою стерильних і чистих зон.

Тема 4. Методи стерилізації, її контроль. Підготовка інструментів до стерилізації.

Аналіз сучасних методів стерилізації, які застосовуються для забезпечення стерильності хірургічного інструментарію, білизни, перев'язувальних матеріалів, медичних виробів та апаратів з оптичною системою.

Розгляд фізичних (термічних), хімічних, газових та променеви методів стерилізації, їх механізмів дії, показань до застосування, переваг і обмежень у практиці медичної сестри.

Опис етапів підготовки інструментів та медичних виробів до стерилізації: попереднє очищення, миття, сушіння, перевірка на наявність залишків біологічних рідин та мийних засобів, укладання у стерилізаційні контейнери (бікси), маркування та транспортування.

Розгляд особливостей підготовки та стерилізації після чистих і гнійних оперативних втручань, із урахуванням необхідності профілактики анаеробних інфекцій, гепатиту В, ВІЛ-інфекції та інших особливо небезпечних патогенів.

Аналіз методів контролю якості стерилізації: фізичних (температурних), хімічних (індикаторних стрічок, тестів) та біологічних (контроль спорами).

Висвітлення ролі медичної сестри у забезпеченні дотримання санітарно-гігієнічного режиму під час підготовки, проведення та моніторингу процесів стерилізації для профілактики хірургічних інфекцій.

Тема 5. Антисептика в діяльності сестри медичної хірургічної.

Розгляд антисептики як комплексу заходів, спрямованих на знищення інфекційних агентів у рані та організмі людини. Характеристика основних видів антисептики: механічної, фізичної, хімічної та біологічної, із визначенням показань до їх застосування.

Аналіз основних груп хімічних антисептичних засобів, їх фізико-хімічних властивостей, механізмів дії та методів застосування в клінічній практиці.

Опис особливостей організації роботи операційного блоку: оснащення, санітарно-гігієнічного режиму, правил прибирання та забезпечення дотримання вимог асептики та антисептики на всіх етапах надання хірургічної допомоги.

Оволодіння технікою обробки рук перед хірургічним втручанням за методами Спасокукоцького-Кочергіна, із використанням сучасних антисептичних розчинів: перворуру (С-4), хлоргексидину біглюконату, стериліуму та інших засобів.

Відпрацювання навичок самостійного надягання стерильного халата, маски, гумових рукавичок, а також правильного знімання використаного стерильного одягу та рукавичок.

Ознайомлення з методами стерилізації, правилами зберігання шовного матеріалу та особливостями забезпечення стерильності в процесі хірургічного лікування.

Лекція

Тема 3. Кровотечі, методи зупинки кровотеч.

Розгляд основних понять про кровотечу та крововтрату, їх визначення та відмінностей. Класифікація кровотеч за причинами виникнення, зв'язком із навколишнім середовищем, видом пошкоджених судин, часом виникнення, об'ємом крововтрати та повторюваністю.

Аналіз клінічних проявів синдрому гострої анемії та геморагічного шоку, характеристика клінічних і лабораторних критеріїв оцінювання ступеня крововтрати. Висвітлення особливостей клінічної картини кровотеч із легень та органів травного тракту.

Ознайомлення з тактикою дій медичної сестри при виявленні гематом і крововиливів, визначення алгоритмів поведінки залежно від тяжкості крововтрати.

Розгляд методів зупинки кровотеч, включаючи фізичні, хімічні, біологічні та механічні способи, особливості їх застосування на різних етапах надання медичної допомоги.

Висвітлення принципів надання першої допомоги при зовнішніх та внутрішніх кровотечах, правил накладання джгута, тиснучих пов'язок та проведення тимчасового й остаточного спинення кровотечі.

Наголос на ролі медичної сестри в ранньому виявленні кровотеч, правильній тактиці догоспітальної допомоги та взаємодії з лікарем при загрозливих станах.

Практичні заняття

Тема 6. Медсестринська допомога при кровотечах та крововтратах. Діагностичні ознаки кровотечі та крововтрати.

Розгляд понять «кровотеча» та «крововтрата», характеристика їх відмінностей та клінічного значення у практиці медичної сестри. Класифікація кровотеч за причинами виникнення, зв'язком із навколишнім середовищем, наявністю клінічних проявів, часом виникнення, об'ємом крововтрати та за частотою повторення.

Аналіз синдромів гострої анемії та геморагічного шоку: клінічні прояви, лабораторні критерії оцінки ступеня крововтрати, інтерпретація результатів досліджень.

Висвітлення особливостей клінічної картини кровотеч із легень та травного тракту, алгоритмів дій медичної сестри при цих станах.

Ознайомлення з тактикою медичної сестри щодо ведення пацієнтів із гематомами та крововиливами, правилами надання невідкладної допомоги залежно від типу та об'єму кровотечі.

Розгляд основних лабораторних та спеціальних методів діагностики кровотеч та крововтрат, особливостей їх застосування у клінічній практиці.

Наголос на важливості швидкої оцінки стану пацієнта, організації моніторингу життєвих показників і координації дій із мультидисциплінарною командою.

Тема 7. Методи зупинки кровотечі в діяльності медичної сестри.

Оволодіння основними способами зупинки кровотеч у клінічній практиці: техніка накладання джгута-турнікета, джгута-закрутки, стискальної (давлячої) пов'язки, пальцевого притиснення артерії, тугої тампонади рани, накладання кровоспинного затискача на судини та перев'язки судин у рані або на протязі, методи локального охолодження.

Аналіз принципів і тактики надання першої медичної допомоги при зовнішніх та внутрішніх кровотечениях із застосуванням оцінки шокового індексу та методів оцінки загального стану пацієнта.

Ознайомлення із правилами транспортування та госпіталізації пацієнтів з кровотечениями залежно від тяжкості крововтрати та стабільності гемодинамічних показників.

Розгляд особливостей роботи медичної сестри в операційній, перев'язувальній та маніпуляційній: забезпечення остаточного гемостазу із застосуванням фізичних, хімічних та біологічних методів.

Відпрацювання навичок участі у проведенні інструментальних обстежень для виявлення джерела кровотечі (УЗД, ендоскопія, КТ-ангіографія) та догляду за пацієнтами в стаціонарі, з акцентом на раннє виявлення ускладнень, ведення післяопераційних пацієнтів і підтримку психологічного стану хворих.

Вивчення алгоритмів домедичної допомоги при масивних зовнішніх кровотечениях відповідно до наказів МОЗ України, а також стандартів застосування джгута Есмарха, закрутки, стискальної пов'язки, тампонади рани та інших методик у невідкладних ситуаціях.

Лекція

Тема 4. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.

Розгляд основних принципів проведення гемотрансфузійної терапії, ролі та обов'язків медичної сестри на всіх етапах процедури. Висвітлення способів введення інфузійних середовищ, показань і протипоказань до переливання крові та її компонентів.

Ознайомлення з основами ізосерології: характеристика системи груп крові АВО, резус-системи, принципів визначення групової та резус-належності стандартними сироватками та цоліклональними реагентами.

Аналіз методів контролю якості крові та препаратів крові, порядку проведення проб на сумісність еритроцитної маси донора і реципієнта, проведення біологічної проби.

Опис методів і техніки гемотрансфузій: організація підготовчого етапу, проведення безпосередньої трансфузії та посттрансфузійного нагляду за пацієнтом.

Висвітлення можливих помилок і ускладнень під час переливання крові, основних механізмів їх розвитку, профілактичних заходів та алгоритмів надання невідкладної допомоги.

Ознайомлення з характеристиками кровозамінників та гемокоректорів, їх клінічного застосування, класифікації розчинів та профілактики ускладнень при їх використанні.

Наголос на важливості ведення відповідної документації під час та після проведення гемотрансфузійних заходів відповідно до чинних нормативно-правових актів МОЗ України.

Практичні заняття

Тема 8. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях. Визначення груп крові АВО та система резус.

Розгляд методик визначення групи крові системи АВО із використанням стандартних ізогемаглютинуючих сироваток та цоліклональних реагентів анти-А та анти-В.

Ознайомлення з технікою визначення резус-належності за допомогою стандартної антирезусної сироватки анти-D та цоліклональних реагентів.

Аналіз алгоритму проведення проб на сумісність крові донора і реципієнта: фізіологічна проба, проба на сумісність в середовищі фізіологічного розчину та проба в середовищі желатину.

Опис порядку визначення придатності консервованої крові та її компонентів для клінічного застосування, оцінка зовнішніх ознак якості крові перед гемотрансфузією.

Висвітлення ролі медичної сестри у підготовці пацієнта до проведення гемотрансфузії, участі у визначенні групи крові та резус-фактора як у донора, так і у реципієнта.

Наголос на дотриманні алгоритмів безпеки під час маніпуляцій, правильності ведення медичної документації та забезпеченні протоколів проведення трансфузійної терапії відповідно до вимог МОЗ України.

Тема 9. Препарати крові, їх клінічне застосування в практиці медичної сестри.

Розгляд основних компонентів і препаратів крові, їх характеристик та клінічного застосування у практиці медичної сестри.

Аналіз принципів призначення та використання еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми, тромбоцитарної маси, альбуміну, кріопреципітату та інших компонентів крові.

Опис класифікації кровозамінників і гемокоректорів за групами: кристалоїдні, колоїдні, полімерні розчини, їх фармакологічних властивостей та показань до застосування.

Ознайомлення з поняттям повного та часткового парентерального харчування, основами його організації у пацієнтів із тяжкими захворюваннями, що супроводжуються порушеннями ентерального харчування.

Аналіз вимог до ведення документації при проведенні гемотрансфузій відповідно до чинних нормативно-правових актів, заповнення форм обліку та звітності.

Висвітлення основ організації служби крові в Україні: структура, завдання, функції центрів переливання крові, стандарти безпеки та контролю якості крові та її компонентів.

Наголос на ролі медичної сестри у контролі за правильністю підготовки препаратів крові до переливання, участі у трансфузійних заходах, спостереженні за станом пацієнтів до, під час та після гемотрансфузій.

Тема 10. Інфузійно-трансфузійна терапія в сучасній хірургії. Ускладнення гемотрансфузій, профілактика та невідкладна допомога. Ускладнення.

Розгляд сучасних підходів до інфузійно-трансфузійної терапії в хірургічній практиці, ролі медичної сестри у проведенні трансфузійних заходів.

Аналіз методик проведення проб на індивідуальну сумісність, резус-сумісність та біологічної проби перед проведенням переливання крові чи її компонентів.

Опис алгоритмів догляду за пацієнтом під час і після гемотрансфузії: моніторинг стану пацієнта, своєчасне виявлення ознак можливих ускладнень, документування процедури згідно з чинними вимогами.

Ознайомлення з принципами роботи у маніпуляційному кабінеті та на пунктах забору крові: дотримання асептичних умов, забезпечення безпеки пацієнта та персоналу.

Аналіз ускладнень, що можуть виникати під час або після гемотрансфузій: гострі гемолітичні реакції, анафілактичний шок, фебрильні не-гемолітичні реакції, інфекційні ускладнення та інші.

Висвітлення основ профілактики ускладнень та алгоритмів надання невідкладної допомоги при розвитку трансфузійних реакцій, включаючи відміну трансфузії, надання домедичної допомоги та супровід у критичних станах.

Наголос на важливості правильної організації трансфузійного процесу, дотримання стандартних операційних процедур та міждисциплінарної взаємодії для підвищення безпеки пацієнтів.

Лекція

Тема 5. Неопераційна хірургічна техніка. Організація роботи сестри медичної перев'язувальної хірургічного відділення.

Розгляд основних понять щодо перев'язок та пов'язок, їх класифікації та застосування в хірургічній практиці. Аналіз організації роботи медичної сестри перев'язувальної хірургічного відділення: функціональні обов'язки, підготовка робочого місця, дотримання правил асептики та антисептики.

Опис видів пов'язок: м'яких (бинтові, клейові, косинкові, пращоподібні, пов'язки з підручних матеріалів) та твердих (гіпсові, полімерні, шини, лонгети), їх характеристик та методики накладання.

Ознайомлення з основними перев'язувальними матеріалами: стерильними та нестерильними бинтами, серветками, гемостатичними засобами, антисептичними розчинами, пластирами та фіксуючими елементами.

Аналіз принципів транспортної та лікувальної іммобілізації: показання до застосування шин Дітеріхса, Крамера, вакуумних шин, гіпсових та полімерних ортезів.

Розгляд основних правил бинтування та технік накладання пов'язок: спіральної, хрестоподібної, колосоподібної, черепащачої, а також алгоритмів їх виконання залежно від локалізації ушкоджень.

Наголос на забезпеченні безпеки пацієнтів, профілактиці ускладнень під час перев'язок та іммобілізації, організації ведення медичної документації в перев'язувальному кабінеті.

Практичні заняття

Тема 11. Неоперативна хірургічна техніка. Тверді пов'язки. Іммобілізація.

Розгляд мети та основних принципів транспортної та лікувальної іммобілізації в хірургічній практиці. Характеристика умов, що вимагають застосування тимчасових або тривалих методів фіксації ушкоджених частин тіла.

Ознайомлення з особливостями використання штатних шинних комплектів для іммобілізації, їх класифікації за типами конструкцій та показаннями до застосування.

Аналіз методики використання пневматичних (пневмошин) та вакуумних шин у наданні першої медичної допомоги та при транспортуванні пацієнтів із травмами.

Опис фізичних властивостей гіпсу, визначення вимог до якості гіпсового матеріалу, необхідного для виготовлення фіксуючих пов'язок.

Розгляд видів гіпсових пов'язок (кругова, лонгетна, комбінована) залежно від локалізації травми та ступеня необхідної стабілізації ушкодженої ділянки.

Опис основних правил і технік накладання гіпсових пов'язок: підготовка пацієнта, послідовність маніпуляцій, контроль якості фіксації, профілактика ускладнень, пов'язаних із гіпсовою іммобілізацією.

Наголос на ролі медичної сестри в процесі накладання та догляду за гіпсовими пов'язками, забезпеченні безпеки пацієнта та запобіганні розвитку ішемічних ускладнень.

Тема 12. Техніка накладання м'яких пов'язок. Сучасні перев'язувальні матеріали.

Розгляд основних принципів накладання м'яких пов'язок на різні анатомічні ділянки тіла з метою забезпечення фіксації, захисту та оптимізації процесу загоєння ран.

Оволодіння технікою бинтування голови та шиї, грудної клітки і плечового суглоба, ділянки живота і таза, верхніх і нижніх кінцівок з урахуванням анатомічних особливостей та характеру ушкодження.

Ознайомлення із застосуванням сучасних перев'язувальних засобів: бандажів для фіксації тазових та абдомінальних ран, суспензоріїв для підтримки органів мошонки, еластичних бинтів для компресійної терапії та трубчастих бинтів для швидкої і безпечної фіксації пов'язок.

Аналіз переваг сучасних перев'язувальних матеріалів у порівнянні з традиційними методами бинтування, особливостей їх використання у хірургічній, травматологічній та амбулаторній практиці.

Наголос на важливості правильного підбору перев'язувального матеріалу залежно від локалізації ураження, стану тканин та очікуваного клінічного ефекту.

Тема 13. Неоперативна хірургічна техніка. Обов'язки сестри медичної перев'язувального кабінету.

Розгляд організації роботи медичної сестри в чистій та гнійній перев'язувальних кабінетах хірургічного стаціонару та поліклініки.

Аналіз специфіки проведення перев'язок у залежності від характеру ран, визначення особливостей роботи в умовах асептики (чиста перев'язувальна) та антисептики (гнійна перев'язувальна).

Ознайомлення з функціональними обов'язками медичної сестри перев'язувального кабінету: підготовка робочого місця, контроль стерильності матеріалів, асистування під час перев'язок, організація дезінфекційних заходів, ведення медичної документації.

Висвітлення вимог до дотримання санітарно-гігієнічного режиму, правил обробки інструментів, підготовки пацієнтів до перев'язки та профілактики внутрішньолікарняних інфекцій.

Наголос на ролі медичної сестри у забезпеченні безпечного середовища для пацієнтів та персоналу, контролі за виконанням протоколів інфекційного контролю та дотриманні етичних стандартів під час догляду за пацієнтами.

Лекція

Тема 6. Операційна хірургічна техніка в діяльності сестри медичної. Організація роботи сестри медичної - операційної.

Розгляд понять “хірургічна операція” та “оперативна хірургія”, визначення їх ролі у сучасному лікувальному процесі. Класифікація хірургічних операцій залежно від

терміновості, методів видалення патологічного вогнища, реконструктивного та діагностичного характеру.

Опис сучасного загального хірургічного інструментарію: інструментів для розсікання та зшивання тканин, захоплення і фіксації тканин, розширення операційної рани, спинення кровотечі, а також спеціалізованого інструментарію для операцій на окремих органах і системах.

Аналіз основних етапів операційного процесу: розсікання тканин, проведення гемостазу, фіксація і розширення тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та зшивання тканин, дренивання рани.

Ознайомлення з організацією роботи медичної сестри операційної: підготовка операційного блоку та інструментів, підготовка пацієнта до операції, забезпечення асептики та антисептики, ведення документації, взаємодія в команді під час оперативного втручання.

Наголос на ролі медичної сестри у забезпеченні безпеки пацієнта, ефективної організації операційного процесу та профілактики інтраопераційних і післяопераційних ускладнень.

Практичні заняття

Тема 14. Поняття про хірургічну операцію. Організація роботи операційного блоку.

Розгляд основних понять про хірургічну операцію та оперативну хірургію, їх значення у лікувальному процесі та розвитку медичної науки.

Аналіз класифікації хірургічних операцій залежно від терміновості (екстрені, планові, відстрочені), за методами видалення патологічного вогнища (радикальні, паліативні), реконструктивні та пластичні втручання.

Опис організації роботи операційного блоку: структура, функціональне зонування, режим асептики, вимоги до санітарно-епідемічного контролю, підготовка персоналу і обладнання до оперативного втручання.

Розгляд основних елементів хірургічної операції: розсікання тканин, проведення гемостазу, фіксація та розширення тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та ушивання тканин, організація дренивання операційної рани.

Наголос на важливості командної взаємодії у межах операційного блоку, дотримання стандартних протоколів безпеки пацієнта та профілактики післяопераційних ускладнень.

Тема 15. Хірургічний інструментарій (загальний і спеціальний).

Розгляд сучасного загального хірургічного інструментарію, призначеного для розсікання та зшивання тканин, захоплення та фіксації анатомічних структур, розширення операційного поля, а також для тимчасового або остаточного спинення кровотечі.

Ознайомлення зі спеціальними хірургічними інструментами, що застосовуються для операцій на окремих органах та системах: нейрохірургічні, судинні, урологічні, торакальні, абдомінальні інструменти.

Аналіз класифікації хірургічного інструментарію за функціональним призначенням і особливостями конструкції.

Вивчення методик комплектування та складання стандартних наборів інструментів для різних видів оперативних втручань, дотримання вимог асептики та забезпечення готовності інструментів до використання під час операції.

Наголос на ролі медичної сестри в організації правильного обліку, зберігання, підготовки та догляду за хірургічним інструментом з метою підвищення ефективності оперативного лікування та профілактики ускладнень.

Тема 16. Складання наборів хірургічних інструментів.

Розгляд принципів участі медичної сестри у підготовці, відборі та комплектуванні хірургічних інструментів відповідно до виду оперативного втручання.

Ознайомлення з використанням загального хірургічного інструментарію у перев'язувальній практиці та під час догляду за хірургічними пацієнтами, з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та протоколів інфекційного контролю.

Аналіз правил складання стандартних та спеціалізованих наборів хірургічних інструментів, особливостей підготовки інструментів для планових та ургентних операцій.

Вивчення алгоритмів перевірки справності інструментів, їх стерилізації, маркування та організації транспортування в операційний блок.

Наголос на важливості правильної підготовки інструментів для забезпечення ефективності оперативного втручання, мінімізації ускладнень та дотримання безпеки пацієнта.

Лекція

Тема 7. Медсестринський супровід пацієнта в передопераційному та післяопераційному періодах.

Розгляд структури та організації роботи хірургічного відділення: функціональне зонування палат, перев'язувальної, операційного блоку, сестринських постів та службових приміщень. Висвітлення санітарно-гігієнічних вимог і режиму роботи відділення.

Аналіз значення лікарського плану обстеження та лікування для організації роботи медичного персоналу. Визначення основних принципів загального догляду за хірургічними пацієнтами, організація догляду за післяопераційними хворими.

Оцінка показань і протипоказань до проведення оперативного втручання та знеболення. Опис алгоритмів передопераційної підготовки хворого: стабілізація нервової, серцево-судинної, дихальної систем, підготовка шлунково-кишкового тракту, гігієнічні та організаційні заходи, премедикація, підготовка операційного поля, транспортування пацієнта.

Висвітлення особливостей підготовки до планових та ургентних хірургічних втручань, обсягів необхідних лабораторних та інструментальних обстежень.

Аналіз етапів післяопераційного періоду, характеристика фаз відновлення та варіантів перебігу. Розгляд основних порушень життєво важливих функцій після операції, методів клінічного та моніторного спостереження.

Опис профілактики та усунення післяопераційних ускладнень: психічних, серцево-судинних, дихальних, травних, уrogenітальних, ускладнень із боку післяопераційної рани та дренажів.

Ознайомлення з організацією лабораторного та функціонально-діагностичного контролю за станом хворого, вимогами до ведення медичної документації у відділеннях реанімації та інтенсивної терапії.

Практичні заняття

Тема 17. Медсестринський супровід хворих в передопераційному періоді.

Розгляд особливостей участі медичної сестри в підготовці пацієнтів до планових і ургентних хірургічних втручань: організація премедикації, підготовка операційного поля, правила транспортування пацієнтів в операційну.

Ознайомлення з організацією роботи хірургічного відділення: структура і розміщення палат, перев'язувальної, операційного блоку, організація санітарно-гігієнічного режиму та правил щоденного і генерального прибирання.

Аналіз значення лікарського плану обстеження і лікування пацієнта для планування і виконання роботи медичного персоналу.

Вивчення основ загального догляду за хірургічними хворими з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог до медичного персоналу та пацієнтів.

Розгляд особливостей організації харчування хірургічних хворих у передопераційному періоді.

Оцінка показань і протипоказань до проведення знеболення та оперативного втручання: абсолютні та відносні критерії.

Наголос на важливості дотримання протоколів інфекційного контролю, стандартів безпеки пацієнта та алгоритмів клінічної підготовки до хірургічного лікування.

Тема 18. Медсестринський супровід хворих в післяопераційному періоді.

Розгляд організації роботи відділення реанімації та інтенсивної терапії (ВРІТ) та основних вимог до санітарно-гігієнічного режиму у відділенні.

Оцінка загального стану хворого у післяопераційному періоді: методи клінічного обстеження та моніторного нагляду за основними життєвими функціями.

Ознайомлення з особливостями роботи медичної сестри у ВРІТ і хірургічному відділенні: спостереження за пацієнтами, виконання лікарських призначень, участь у лікувально-діагностичних заходах.

Аналіз принципів профілактики післяопераційних ускладнень: запобігання тромбоемболічним ускладненням, профілактика інфекцій, контроль за функцією дихальної, серцево-судинної та травної систем.

Ознайомлення із застосуванням функціонально-діагностичної апаратури (монітори, пульсоксиметри, апарати ШВЛ) та лабораторних методів контролю стану хворого.

Висвітлення правил ведення медичної документації у відділенні реанімації та інтенсивної терапії, участі медичної сестри в оформленні облікових документів, протоколів спостереження та лікування.

Наголос на важливості командної взаємодії, професійної відповідальності та дотримання стандартів надання медичної допомоги у критичних станах.

Лекція

Тема 8. Сучасні підходи до ранньої діагностики онкологічних хвороб. Передракові захворювання. Загальні принципи лікування онкологічних захворювань.

Розгляд етіології пухлинних процесів з урахуванням сучасних наукових уявлень про генетичні, екзогенні та ендогенні чинники ризику.

Аналіз морфологічних та клінічних особливостей доброякісних і злоякісних пухлин. Вивчення класифікації пухлин за типом тканини походження, форм росту злоякісних новоутворень та основних ознак малігнізації.

Ознайомлення з системою TNM-стадіювання злоякісних пухлин як міжнародним стандартом оцінки поширення онкологічного процесу.

Висвітлення сучасних методів діагностики новоутворень: скринінгові, інструментальні, морфологічні та лабораторні дослідження. Особливості виявлення та лікування передракових станів.

Аналіз основних принципів лікування онкологічних захворювань: хірургічне, променеве, хіміотерапевтичне, гормональне, таргетне та комбіноване лікування.

Розгляд ролі диспансеризації у ранньому виявленні онкологічних захворювань, профілактичних оглядів та організації заходів вторинної профілактики серед населення.

Оцінка ролі медичної сестри у процесі ранньої діагностики, догляду за онкологічними пацієнтами, підтримки якості їхнього життя та мультидисциплінарного супроводу.

Практичні заняття

Тема 19. Освоєння медичними сестрами знань про доброякісні і злоякісні пухлини.

Розгляд етіологічних чинників розвитку пухлинних процесів, аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів канцерогенезу.

Ознайомлення з морфологічними та клінічними характеристиками доброякісних і злоякісних пухлин, їх відмінностями у перебігу захворювання, прогнозі та підходах до лікування.

Аналіз класифікації пухлин залежно від типу вихідної тканини: епітеліальні, сполучнотканинні, судинні, нервові та інші новоутворення.

Вивчення форм росту злоякісних пухлин (експансивного, інфільтративного, змішаного) та їх клінічного значення для вибору тактики лікування.

Ознайомлення з міжнародною системою TNM-стадіювання злоякісних пухлин: визначення первинної пухлини (T), стану регіонарних лімфатичних вузлів (N) і наявності віддалених метастазів (M).

Наголос на важливості оволодіння медичними сестрами базовими знаннями про клінічні ознаки пухлинних процесів для забезпечення своєчасного виявлення та скерування пацієнтів на подальшу діагностику.

Тема 20. Обстеження онкологічних пацієнтів. Сучасні скринінгові програми та участь медичної сестри у їх реалізації.

Розгляд сучасних підходів до клінічного обстеження пацієнтів із доброякісними та злоякісними новоутвореннями: збір анамнезу, об'єктивне обстеження, інструментальні та лабораторні методи діагностики.

Ознайомлення зі скринінговими програмами для раннього виявлення онкологічних захворювань: скринінг раку молочної залози, шийки матки, колоректального раку, раку простати, раку легенів.

Аналіз ролі медичної сестри у реалізації скринінгових програм: організація обстежень, інформування пацієнтів, проведення профілактичних заходів, участь у супроводі пацієнтів на етапах дообстеження і лікування.

Вивчення принципів догляду за онкологічними пацієнтами у стаціонарі: нагляд за загальним станом, догляд за післяопераційними ранами, контроль за функціями життєво важливих систем.

Ознайомлення із технікою проведення діагностичних і лікувальних маніпуляцій, участю у перев'язках, асистуванні під час оперативних втручань.

Розгляд методів профілактики і лікування пролежнів у онкологічних пацієнтів, організації спеціалізованого догляду за пацієнтами з обмеженою рухливістю.

Аналіз особливостей комунікації медичного персоналу з онкологічними хворими: етичні аспекти спілкування, підтримка психологічного стану, тактика інформування пацієнта відповідно до міжнародних стандартів.

Тема 21. Основні принципи лікування злоякісних пухлин.

Розгляд основних принципів лікування злоякісних пухлин: хірургічне лікування, променева терапія, хіміотерапія, гормонотерапія, таргетна та імунотерапія, а також їх комбінації залежно від стадії та локалізації пухлинного процесу.

Аналіз особливостей планування лікувальної тактики з урахуванням індивідуальних характеристик пацієнта, біологічних властивостей пухлини та прогнозу захворювання.

Висвітлення ролі медичної сестри у мультидисциплінарній команді під час лікування онкологічних хворих: забезпечення догляду за пацієнтами під час різних видів терапії, моніторинг за станом пацієнта, участь у профілактиці та ранньому виявленні ускладнень.

Ознайомлення із заходами профілактики ускладнень лікування: інфекційних ускладнень, порушень кровотворення, розладів функції печінки, нирок, серцево-судинної та дихальної систем.

Вивчення принципів догляду за пацієнтами, які отримують протипухлинну терапію: контроль за побічними ефектами лікування, профілактика нутритивних розладів, підтримка психологічного стану пацієнта.

Наголос на важливості професійної комунікації з пацієнтами та членами їхніх родин, дотримання принципів етики та деонтології при наданні паліативної допомоги.

V семестр

Лекція

Тема 9. Знеболювання в діяльності медичної сестри.

Розгляд поняття болю та сучасних підходів до його знеболювання в хірургічній практиці. Характеристика загального та місцевого знеболювання, їх механізмів дії та клінічного значення.

Аналіз видів загального знеболювання залежно від способу введення наркотичних речовин: інгаляційний та неінгаляційний наркоз, їх переваги і недоліки. Ознайомлення із принципами сучасної багатокомпонентної анестезії.

Опис основних лікарських засобів для проведення наркозу, особливостей застосування анестезіологічної апаратури та інструментарію.

Висвітлення етапів підготовки пацієнта до загальної анестезії: премедикація, клінічна оцінка ризику, моніторинг життєвих показників.

Аналіз клінічного перебігу наркозу, стадій розвитку загальної анестезії, можливих ускладнень під час наркозу та тактики їх профілактики й лікування.

Ознайомлення з методами місцевої анестезії: інфільтраційної, провідникової за методами Лукашевича-Оберста та Вишневського, внутрішньокісткової, внутрішньовенної анестезії. Показання, протипоказання та техніка проведення кожного виду місцевого знеболювання.

Опис принципів новокаїнової блокади: різновиди, техніка виконання та клінічні показання до застосування.

Розгляд можливостей анестезіологічного забезпечення на різних етапах надання хірургічної допомоги.

Висвітлення ролі медичної сестри у підготовці пацієнта до анестезії, асистуванні під час знеболювання, моніторингу стану пацієнта та веденні відповідної медичної документації.

Практичні заняття

Тема 22. Знеболювання в діяльності медичної сестри. Загальне знеболювання.

Ознайомлення з будовою та принципами роботи апаратури для проведення наркозу та штучної вентиляції легень, вивчення правил техніки безпеки під час роботи з наркозними та дихальними апаратами.

Аналіз основних лікарських засобів, що застосовуються для загального та місцевого знеболювання, їх фармакологічних властивостей, показань і протипоказань.

Розгляд способів забезпечення прохідності дихальних шляхів та методів боротьби із можливими ускладненнями загальної анестезії: аспірацією, регургітацією, обструкцією дихальних шляхів, асфіксією.

Вивчення алгоритмів оцінювання ефективності реанімаційних заходів у разі розвитку критичних станів під час наркозу.

Ознайомлення із технікою підготовки та комплектації столу анестезіолога, особливостями ведення наркозної картки, фіксацією даних спостереження за станом центральної нервової системи, диханням і серцево-судинною системою пацієнта під час анестезії.

Засвоєння навичок надання невідкладної допомоги у випадку блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця: алгоритми дій згідно з сучасними міжнародними рекомендаціями.

Наголос на ролі медичної сестри-анестезиста у забезпеченні безперервного моніторингу стану пацієнта та профілактиці ускладнень під час знеболювання.

Тема 23. Знеболювання в діяльності медичної сестри. Місцеве знеболювання.

Ознайомлення з принципами місцевого знеболювання у хірургічній практиці: види місцевої анестезії, механізми дії анестетиків, показання та протипоказання до проведення місцевого знеболювання.

Розгляд техніки виконання інфільтраційної, провідникової, внутрішньокісткової, внутрішньовенної анестезії та місцевої анестезії за методами Лукашевича-Оберста та О.В. Вишневського.

Ознайомлення з методикою проведення новокаїнових блокад: різновиди блокад, показання до їх застосування, можливі ускладнення та профілактичні заходи.

Аналіз ролі медичної сестри у підготовці пацієнта до проведення місцевого знеболювання, асистуванні лікарю при маніпуляціях, спостереженні за станом пацієнта під час та після проведення анестезії.

Вивчення особливостей роботи у відділенні інтенсивної терапії: виконання лікарських призначень, догляд за пацієнтами після проведення місцевого знеболювання або новокаїнової блокади.

Наголос на важливості забезпечення безперервного моніторингу життєвих функцій хворих, своєчасного виявлення ускладнень та надання невідкладної допомоги.

Лекція

Тема 10. Закриті та відкриті механічні ушкодження. Участь сестри медичної у догляді за пацієнтами.

Розгляд поняття травми, класифікації видів травматизму та основних заходів профілактики травм у різних групах населення.

Аналіз організації надання травматологічної допомоги: структура надання медичної допомоги постраждалим, етапи медичної евакуації.

Вивчення ускладнень травм: безпосередніх, найближчих та пізніх, принципів їх своєчасного виявлення та профілактики.

Ознайомлення з методиками обстеження травматологічного хворого, оцінкою місця ушкодження та загального стану пацієнта.

Опис організаційних та лікувальних принципів надання першої медичної допомоги при травмах.

Аналіз основних видів закритих травм м'яких тканин: забиття, розтягнення, розрив, струс, здавлення, їх діагностики, клінічних ознак, надання невідкладної допомоги та тактики подальшого лікування.

Вивчення вивихів: класифікація, клінічні прояви, методи репозиції та іммобілізації, роль медичної сестри у наданні допомоги.

Розгляд поняття переломів кісток: класифікація, клінічні симптоми, особливості надання першої допомоги, принципи лікування, процес зрощення переломів та чинники, що уповільнюють відновлення.

Ознайомлення з видами ран: класифікація ран за характером ушкодження, клінічні ознаки, стадії розвитку ранового процесу, типи загоєння.

Аналіз основ надання першої допомоги при пораненнях, принципів первинної хірургічної обробки ран, антибактеріальної терапії, лікування гнійних ран із застосуванням консервативних та хірургічних методів.

Висвітлення особливостей лікування специфічних видів ранової інфекції, зокрема вогнепальних поранень, сучасних методів активної терапії: використання УФО, лазеротерапії, гіпербаричної оксигенації, протеолітичних ферментів та антибіотикотерапії.

Наголос на ролі медичної сестри в організації догляду за травматологічними пацієнтами, профілактиці ускладнень, контролі за процесом загоєння ран.

Практичні заняття

Тема 24. Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при закритих механічних ушкодженнях.

Розгляд особливостей роботи медичної сестри у травматологічному відділенні: організація догляду за пацієнтами із закритими механічними ушкодженнями, забезпечення безпеки пацієнтів під час лікування та реабілітації.

Аналіз клінічного перебігу захворювання у пацієнтів із забиттями, розтягненнями, вивихами, переломами, струсами та іншими закритими травмами; обговорення особливостей діагностики, клінічних проявів і обсягів надання першої медичної допомоги на різних етапах евакуації.

Ознайомлення з основними методами лікування закритих травм: консервативне лікування, іммобілізація, оперативне втручання. Участь медичної сестри у підготовці та проведенні маніпуляцій і хірургічних процедур.

Вивчення техніки догляду за травматологічними хворими: спостереження за станом кінцівок після іммобілізації, профілактика ускладнень, догляд за післяопераційними ранами.

Аналіз рентгенологічних досліджень у травматологічних пацієнтів: демонстрація рентгенограм, обговорення основних рентгенологічних ознак ушкоджень.

Ознайомлення з роботою в операційній та перев'язувальній, участь у підготовці та проведенні перев'язок, операцій на кістках і м'яких тканинах.

Практичне відпрацювання навичок накладання та зняття гіпсових пов'язок, підготовки шин Белера та інструментів для проведення скелетного витягання за допомогою тензійних апаратів.

Наголос на важливості професійного супроводу пацієнтів з травмами на всіх етапах лікувально-діагностичного процесу.

Тема 25. Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при відкритих механічних ушкодженнях. Хірургічна обробка ран.

Аналіз клінічного перебігу захворювань у пацієнтів із відкритими механічними ушкодженнями: обговорення особливостей діагностики, клінічної картини, обсягів надання першої медичної допомоги на етапах медичної евакуації.

Розгляд організації роботи медичної сестри у чистій та гнійній перев'язувальній, травматологічному пункті: дотримання асептичного режиму, підготовка перев'язувальних матеріалів і інструментарію.

Вивчення техніки проведення перев'язок, зняття післяопераційних швів, догляду за післяопераційними та гнійними ранами залежно від стадії ранового процесу.

Ознайомлення з принципами підбору інструментів для проведення первинної хірургічної обробки ран: інструменти для розсікання тканин, гемостазу, санації та дронування.

Аналіз методик лікування пацієнтів із гнійними ранами відповідно до фаз ранового процесу: очищення, грануляція, епітелізація.

Опис технік накладання м'яких пов'язок: клеолових, бинтових, а також застосування сучасних перев'язувальних засобів із контрольованим середовищем.

Висвітлення заходів із профілактики правця у потерпілих із відкритими травмами: імунопрофілактика, особливості вакцинації у невідкладних станах.

Ознайомлення із застосуванням сучасної TIME-концепції лікування ран (Tissue, Infection/Inflammation, Moisture balance, Edge of wound) як комплексного підходу до оцінки та ведення хронічних і складних ран.

Наголос на ролі медичної сестри у впровадженні сучасних технологій догляду за ранами та забезпеченні мультидисциплінарного підходу в лікуванні травматологічних пацієнтів.

Лекція

Тема 11. Термічні ушкодження. Електротравма. Медсестринський догляд.

Розгляд класифікації термічних опіків залежно від глибини ураження тканин та площі ураженої поверхні. Методи оцінювання тяжкості опіків із використанням правил «дев'яток» та «долоні».

Аналіз етапів надання першої медичної допомоги при термічних опіках: термінове припинення дії ушкоджувального чинника, охолодження тканин, профілактика опікового шоку, організація транспортної іммобілізації.

Ознайомлення з місцевими методами лікування опіків: консервативна терапія, принципи первинної хірургічної обробки ушкодженої ділянки для запобігання розвитку інфекційних ускладнень.

Вивчення патогенезу та клінічних симптомів опікової хвороби за її періодами; принципи інтенсивної терапії та догляду за пацієнтами в опікових відділеннях.

Розгляд поняття відмороження: види холодових травм, стадії і ступені розвитку відморожень. Аналіз особливостей надання першої допомоги при відмороженнях на догоспітальному етапі, принципів лікування у стаціонарних умовах.

Висвітлення особливостей догляду за хворими з холодовими травмами: профілактика ускладнень, підтримка місцевої та загальної терморегуляції, моніторинг життєвих функцій.

Ознайомлення з особливостями електротравми: механізм ушкодження, клінічні прояви, алгоритми надання першої медичної допомоги, проведення серцево-легеневої реанімації, принципи стаціонарного лікування.

Наголос на ключовій ролі медичної сестри у забезпеченні своєчасної допомоги, профілактиці вторинних ускладнень та організації догляду за постраждалими з термічними та електричними ушкодженнями.

Практичні заняття

Тема 26. Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при відкритих термічних ушкодженнях.

Відпрацювання практичних навичок надання першої медичної допомоги потерпілим із термічними ушкодженнями: припинення дії ушкоджувального фактора, охолодження ураженої ділянки, профілактика розвитку опікового шоку.

Вивчення методик визначення глибини та площі опіку з використанням стандартних шкал оцінювання: правило «дев'яток», правило «долоні».

Клінічний аналіз перебігу захворювання у пацієнтів з опіками та відмороженнями: характеристика основних клінічних ознак, стадій розвитку ушкодження та ускладнень.

Обговорення питань ранньої діагностики, клінічної картини термічних ушкоджень та організації надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Ознайомлення з принципами догляду за пацієнтами з опіками та холодовими травмами: забезпечення оптимального гігієнічного режиму, моніторинг життєвих показників, профілактика інфекційних ускладнень.

Відпрацювання технік проведення некротомії (видалення некротичних тканин) та перев'язок при термічних ушкодженнях, особливості застосування сучасних перев'язувальних матеріалів.

Наголос на ролі медичної сестри у забезпеченні належного догляду, підтриманні адекватного знеболювання та психологічної підтримки пацієнтів із тяжкими термічними ушкодженнями.

Тема 27. Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при електротравмах.

Демонстрація та клінічний аналіз перебігу захворювання у пацієнтів, які перенесли електротравму: характеристика механізму ушкодження, клінічних проявів та прогнозу перебігу стану.

Вивчення принципів організації першої медичної допомоги при електротравмах на догоспітальному етапі: забезпечення безпеки рятувальника, переривання впливу електричного струму, серцево-легенева реанімація при зупинці кровообігу та дихання.

Ознайомлення з методами лікування постраждалих із електротравмами в умовах відділення реанімації та інтенсивної терапії: інфузійна терапія, корекція порушень ритму серця, профілактика уражень нирок, профілактика опікової хвороби.

Аналіз ролі медичної сестри у догляді за пацієнтами з електротравмами: моніторинг життєвих функцій, спостереження за місцевими проявами уражень шкіри та глибоких тканин, участь у виконанні лікарських призначень та профілактиці ускладнень.

Відпрацювання алгоритмів надання невідкладної допомоги при судомках, втраті свідомості, дихальних розладах і зупинці серця у пацієнтів, які зазнали електротравми.

Наголос на необхідності комплексного підходу до нагляду за пацієнтами з електротравмами із залученням мультидисциплінарної бригади та дотриманням сучасних протоколів надання невідкладної допомоги.

Лекція

Тема 12. Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією.

Розгляд клінічної картини, особливостей перебігу та принципів лікування гострих гнійних захворювань шкіри: фурункулів, карбункулів, гідраденітів, абсцесів, флегмон, бешихи та еризипелоїду.

Аналіз тактики медичної сестри при догляді за пацієнтами з гострими гнійними процесами шкіри: організація догляду, дотримання асептики, участь у перев'язках, контроль за станом хворого.

Ознайомлення із запальними захворюваннями судин (лімфангіїт, лімфаденіт, флебіт, тромбофлебіт): етіологія, клінічні ознаки, небезпечність ускладнень, особливо гострого тромбофлебіту нижніх кінцівок, принципи лікування та догляду.

Вивчення гнійно-запальних захворювань кісток і суглобів: бурситу, тендовагініту, артриту, остеомиєліту, із акцентом на клінічні особливості, методи лікування та роль медичної сестри в комплексному догляді.

Ознайомлення із поняттями клостридіальної та неклостридіальної анаеробної інфекції: газова гангрена, її збудники, клінічні прояви, профілактичні заходи, принципи лікування та організація протиепідемічних заходів.

Розгляд особливостей правця: шляхи проникнення збудника, умови розвитку, клінічні ознаки, профілактика, лікування та особливості догляду за хворими.

Опис особливостей гнійної неклостридіальної анаеробної інфекції: причини виникнення, клінічні прояви, принципи лікування.

Аналіз класифікації сепсису: місцеві та загальні прояви, токсикоінфекційний шок, симптоми, алгоритми надання невідкладної допомоги, особливості інтенсивної терапії та догляду за пацієнтами із септичними ускладненнями.

Ознайомлення із протиепідемічними заходами при гнійно-запальних процесах та особливостями догляду за пацієнтами з укушеними ранами.

Наголос на важливості чіткого дотримання інфекційного контролю, протоколів догляду та міждисциплінарної взаємодії у лікуванні хворих із хірургічною інфекцією.

Практичні заняття

Тема 28. Допомога та нагляд медичної сестри за пацієнтом з аеробною хірургічною інфекцією.

Розгляд клінічної картини, особливостей перебігу та принципів лікування гострих гнійних захворювань шкіри: фурункула, карбункула, гідраденіту, абсцесу, флегмони, бешихи та еризипелоїду.

Аналіз тактики медичної сестри під час догляду за пацієнтами з гострими гнійними процесами шкіри: участь у проведенні перев'язок, догляд за післяопераційними ранами, забезпечення асептичного режиму.

Вивчення запальних захворювань судин (лімфангіту, лімфаденіту, флебіту, тромбофлебіту): причини виникнення, клінічні ознаки, особливості догляду та лікування, профілактика ускладнень, зокрема тромбоемболічних подій.

Ознайомлення з гнійно-запальними захворюваннями кісток і суглобів (бурсит, тендовагініт, артрит, остеомієліт): особливості клінічного перебігу залежно від локалізації процесу, принципи лікування та догляду.

Практичне відпрацювання участі медичної сестри у проведенні активних хірургічних втручань при гнійних процесах: розтин абсцесів, проведення некротомій, дренивання гнійних вогнищ.

Ознайомлення з методикою взяття посівів з ран для визначення збудника інфекції та його чутливості до антибіотиків, участь у виконанні мікробіологічного контролю лікування.

Розгляд принципів організації догляду за хворими у післяопераційному періоді: перев'язки, моніторинг місцевого та загального стану, профілактика ускладнень.

Наголос на ролі медичної сестри в забезпеченні комплексного лікування пацієнтів з аеробною гнійною інфекцією та важливості дотримання стандартів інфекційної безпеки.

Тема 29. Медсестринський догляд за хворими з анаеробною та специфічною хірургічною інфекцією.

Ознайомлення з поняттями клостридіальної та неклостридіальної анаеробної інфекції: характеристика збудників, форми клінічного перебігу, загальні й місцеві прояви захворювання.

Аналіз особливостей перебігу газової гангрені: клінічна картина, методи ранньої діагностики, профілактичні заходи, організація протиепідемічних заходів і принципи інтенсивної терапії та хірургічного лікування.

Вивчення етіології, патогенезу та клінічних особливостей правця: шляхи проникнення збудника, умови розвитку захворювання, клінічні прояви, методи специфічної профілактики, лікування та догляду за хворими.

Ознайомлення з особливостями гнильної неклостридіальної анаеробної інфекції: причини виникнення, клінічна картина та методи лікування.

Аналіз організації догляду за пацієнтами з анаеробною інфекцією: контроль за місцевими проявами процесу, моніторинг загального стану, забезпечення інфекційного контролю.

Вивчення класифікації сепсису, клінічної картини місцевих і загальних проявів захворювання, алгоритмів надання невідкладної допомоги при токсикоінфекційному шоку, принципів інтенсивної терапії та особливостей догляду за пацієнтами із сепсисом.

Ознайомлення з поняттям специфічної інфекції в хірургії, профілактичними заходами та застосуванням специфічних імунних сироваток у клінічній практиці.

Практична демонстрація та аналіз рентгенограм кістково-суглобових уражень при хірургічному туберкульозі; розгляд особливостей догляду за хворими на специфічні інфекційні захворювання.

Наголос на важливості міждисциплінарної взаємодії, професійної відповідальності медичної сестри у комплексному лікуванні та догляді за пацієнтами із тяжкими формами інфекційних ускладнень.

Лекція

Тема 13. Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці.

Розгляд чинників розвитку місцевого некрозу тканин: порушення кровообігу, інфекційні ускладнення, механічні ушкодження та ішемічні зміни.

Аналіз видів змертвіння тканин: суха та волога гангрена, їх клінічні ознаки, особливості перебігу, прогностичне значення та основні принципи лікування.

Ознайомлення із поняттями тромбозу та емболії: механізми розвитку, клінічна картина, методи профілактики тромботичних ускладнень та підходи до лікування, включаючи сучасні тромболітичні технології.

Вивчення патогенезу, клінічних особливостей, профілактики та лікування пролежнів: ендогенні та екзогенні фактори ризику, стадії розвитку пролежнів, принципи догляду за ураженою шкірою, застосування сучасних профілактичних засобів.

Аналіз різновидів виразок: трофічні, венозні, артеріальні, нейротрофічні; їх клінічні ознаки, методи діагностики, консервативного та хірургічного лікування.

Ознайомлення із загальними принципами лікування нориць: причини їх формування, клінічний перебіг, показання до оперативного втручання.

Наголос на ролі медичної сестри в ранньому виявленні порушень кровообігу, профілактиці трофічних уражень, організації догляду за пацієнтами з некротичними, виразковими змінами та норицями.

Практичні заняття

Тема 30. Медсестринський догляд за хворими з порушенням кровообігу, види, профілактика, лікування.

Ознайомлення з основними видами порушення кровообігу у клінічній практиці: облітеруючі захворювання судин, трофічні виразки, гангрени та формування нориць.

Аналіз ролі медичної сестри у догляді за пацієнтами із некротичними ураженнями та гангренами: участь у проведенні перев'язок, контроль за станом ранового процесу, профілактика інфекційних ускладнень.

Вивчення особливостей догляду за пацієнтами з виразками та норицями: застосування сучасних перев'язувальних матеріалів, методи забезпечення оптимального середовища для загоєння ран.

Практичне відпрацювання технік бинтування нижніх кінцівок після оперативних втручань на венах (венектомії): етапи накладання пов'язок, правила еластичної компресії.

Ознайомлення з методикою зняття швів після операцій на судинах та шкірі: техніка виконання, профілактика розходження ран і післяопераційних ускладнень.

Розгляд підготовки пацієнтів до проведення фістулографії: особливості підготовки судинного доступу, правила асистування при діагностичних маніпуляціях.

Наголос на необхідності індивідуального підходу до догляду за пацієнтами з порушенням кровообігу та дотримання стандартів інфекційної безпеки.

Тема 31. Медсестринський догляд за хворими з пролежнями. Види, профілактика, лікування.

Ознайомлення з основними причинами утворення пролежнів: тривалий тиск, порушення мікроциркуляції, інфекційні ускладнення, гігієнічні фактори.

Аналіз типових місць локалізації пролежнів залежно від положення пацієнта у ліжку та оцінка факторів ризику їх розвитку.

Розгляд принципів профілактики пролежнів: правильне положення пацієнта у ліжку, зміна положення тіла кожні 2 години, використання спеціальних пристосувань (протипролежневих матраців, подушок, валиків).

Ознайомлення з вимогами до постільної білизни та правилами її збору і транспортування для попередження інфекційних ускладнень.

Вивчення стадій утворення пролежнів: від початкового почервоніння шкіри до утворення глибоких дефектів тканин; клінічні ознаки кожної стадії.

Розробка плану догляду за пацієнтами з ризиком розвитку пролежнів: оцінювання стану шкіри, регулярна зміна положення, забезпечення сухості і чистоти шкірних покривів, правильне використання суден і сечоприймачів.

Практичне відпрацювання правил підкладання судна та подавання сечоприймача з урахуванням профілактики механічних ушкоджень шкіри.

Висвітлення принципів інфекційної безпеки при виконанні процедур догляду за шкірою та слизовими оболонками у лежачих пацієнтів.

Наголос на активній ролі медичної сестри в комплексній профілактиці пролежнів та забезпеченні високої якості догляду за хворими з обмеженою рухливістю.

Лекція

Тема 14. Догляд за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями голови.

Ознайомлення з особливостями обстеження пацієнтів із травмами та захворюваннями голови й шиї: візуальна оцінка, пальпація, неврологічне обстеження, функціональна діагностика.

Аналіз ушкоджень м'яких тканин та кісткових структур черепа: класифікація, клінічні прояви, можливі ускладнення.

Розгляд клінічних особливостей відкритої та закритої черепно-мозкової травми: переломи склепіння та основи черепа, забиття головного мозку, струс мозку, здавлення мозку.

Вивчення синдрому черепно-мозкової травми: патогенез, клінічна картина, оцінка за шкалою коми Глазго, прогноз перебігу.

Ознайомлення з особливостями надання медичної допомоги при черепно-мозковій травмі: перша допомога, стабілізація життєвих функцій, правила транспортування пацієнтів, організація догляду у відділенні інтенсивної терапії.

Аналіз ушкоджень носа та щелеп: клінічні ознаки травм кісток лицевого черепа, принципи надання невідкладної допомоги, особливості консервативного і хірургічного лікування.

Наголос на ролі медичної сестри у ранньому виявленні ознак черепно-мозкової травми, забезпеченні невідкладної допомоги, організації догляду за пацієнтами в гострому і реабілітаційному періодах.

Практичні заняття

Тема 32. Особливості медсестринського догляду за пацієнтами з ушкодженням голови.

Клінічний аналіз перебігу травматичних ушкоджень голови у пацієнтів: особливості клінічної картини при струсах, забиттях, компресії головного мозку, переломах кісток черепа.

Вивчення основних клінічних ознак черепно-мозкової травми: порушення свідомості, симптоми подразнення мозкових оболонок, вогнищева неврологічна симптоматика, ознаки базальних переломів.

Розгляд алгоритму надання першої медичної допомоги при черепно-мозковій травмі: стабілізація життєво важливих функцій, іммобілізація шийного відділу хребта, забезпечення прохідності дихальних шляхів.

Ознайомлення з основами проведення дегідратаційної терапії у пацієнтів із черепно-мозковою травмою: показання до застосування осмотичних діуретиків, особливості моніторингу водно-електролітного балансу.

Практичне відпрацювання навичок медичної допомоги при порушенні свідомості, судомах, порушеннях дихання у пацієнтів із травмами голови.

Наголос на важливості постійного спостереження за неврологічним статусом пацієнта, раннього виявлення ознак погіршення стану та своєчасної реакції медичного персоналу.

Лекція

Тема 15. Участь сестри медичної у догляді за пацієнтами з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями ший.

Ознайомлення з особливостями клінічної картини поранень ший: механізм травми, загроза ушкодження життєво важливих структур, принципи надання першої медичної допомоги, тактика подальшого лікування.

Аналіз гнійно-запальних захворювань ший: абсцесів, флегмон, лімфаденіту, їх клінічних проявів, особливостей діагностики та лікування.

Вивчення пухлинних і хірургічних захворювань органів ший: лімфогранулематозу, лімфосаркоми, раку щитоподібної залози, гортані та стравоходу — основні клінічні ознаки, методи діагностики, принципи лікування.

Розгляд особливостей перебігу та надання допомоги при сторонніх тілах стравоходу і дихальних шляхів: діагностика, ургентна тактика, ускладнення та участь медичної сестри у невідкладних маніпуляціях.

Аналіз клінічної картини опіків та раку стравоходу: симптоматика, діагностичні підходи, тактика надання допомоги на різних етапах лікування.

Ознайомлення із завданнями медичної сестри при догляді за хірургічними та онкологічними пацієнтами: забезпечення дренажу, догляд за післяопераційними ранами, контроль за функцією дихальних шляхів та харчуванням пацієнта.

Наголос на важливості професійного моніторингу стану пацієнтів, профілактиці ускладнень та міждисциплінарній взаємодії у комплексному лікуванні ушкоджень та захворювань ший.

Практичні заняття

Тема 33. Особливості медсестринського догляду за пацієнтами з ушкодженням ший.

Надання невідкладної допомоги при пораненнях судин ший: техніка тимчасового спинення кровотечі шляхом пальцевого притиснення, накладання стискальних пов'язок та тампонади.

Ознайомлення з методикою надання допомоги при носових кровотечах: передня і задня тампонада носа, алгоритми оцінки ефективності зупинки кровотечі.

Техніки видалення сторонніх предметів із гортані, трахеї та бронхів за екстрених умов до прибуття спеціалізованої медичної допомоги: прийоми Геймліха, аспірація за допомогою спеціальних інструментів.

Ознайомлення з принципами підбору та підготовки інструментів для виконання трахеостомії: комплектація інструментарію, основні вимоги до стерильності, правила підготовки робочого місця.

Вивчення особливостей догляду за пацієнтами після ушкоджень ший: забезпечення прохідності дихальних шляхів, догляд за трахеостомічною канюлею, профілактика інфекційних ускладнень.

Наголос на важливості чіткої координації дій медичної сестри у складі мультидисциплінарної бригади та дотримання алгоритмів надання невідкладної допомоги при ушкодженнях ший та дихальних шляхів.

Тема 34. Хірургічні та онкологічні захворювання голови та ший.

Клінічний аналіз перебігу захворювань у пацієнтів із хірургічними та онкологічними патологіями голови та ший: особливості клінічного прояву, стадіювання онкологічних процесів, типові ускладнення.

Ознайомлення з основними видами пухлинних уражень: рак щитоподібної залози, гортані, стравоходу, лімфогранулематоз, лімфосаркома, пухлини м'яких тканин голови і ший.

Розгляд особливостей лікування хірургічних захворювань голови та ший: хірургічні втручання, променева та хіміотерапія, комбіновані методи лікування.

Аналіз задач медичної сестри в догляді за такими пацієнтами: моніторинг життєвих функцій, догляд за післяопераційними ранами, контроль за станом трахеостом, дренажів, своєчасне виявлення ускладнень.

Вивчення принципів психологічної підтримки онкологічних хворих: формування довірливого контакту, забезпечення емоційної підтримки, інформування щодо особливостей догляду.

Наголос на важливості дотримання принципів інфекційної безпеки, забезпечення гігієни шкірних покривів, слизових оболонок, догляду за трахеостомічною та гастростомічною канюлями у таких пацієнтів.

Лекція

Тема 16. Тактика медичної сестри при догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки.

Ознайомлення з видами механічних ушкоджень грудної клітки: забиття, вдавлення, переломи ребер і ключиць; особливості клінічної картини, тактика надання першої медичної допомоги.

Аналіз закритих ушкоджень органів грудної клітки: клінічні прояви, ускладнення, принципи догляду за пацієнтами на етапах госпіталізації.

Розгляд клінічної картини проникних та непроникних поранень грудної клітки: особливості діагностики, ургентна тактика, профілактика ускладнень, роль медичної сестри в організації невідкладної допомоги.

Вивчення ушкоджень легень і серця: клінічні ознаки, методи діагностики, принципи надання медичної допомоги та тактика догляду в умовах відділення інтенсивної терапії.

Ознайомлення з гнійно-запальними захворюваннями плеври та легенів: гнійний плеврит, абсцес легені; особливості лікування, участь медичної сестри у догляді за пацієнтами та контролі ефективності терапії.

Аналіз особливостей діагностики та лікування раку легені: принципи раннього виявлення, методи обстеження, участь медичної сестри у догляді та психологічній підтримці онкопацієнтів.

Розгляд запальних захворювань грудної залози: гострий лактаційний та гнійний мастит — клінічні прояви, принципи консервативного та хірургічного лікування.

Вивчення клінічних ознак доброякісних і злоякісних пухлин грудної залози: діагностичні підходи, лікувальні стратегії, профілактичні заходи для своєчасного виявлення патології.

Наголос на активній ролі медичної сестри у моніторингу стану пацієнтів, участі в лікувально-діагностичному процесі, профілактиці ускладнень і популяризації здорового способу життя.

Практичне заняття

Тема 35. Медсестринський догляд при ушкодженні органів грудної клітки та органів грудної порожнини.

Клінічний аналіз перебігу травматичних ушкоджень та захворювань органів грудної порожнини: характеристика механізмів травми, клінічних проявів та можливих ускладнень.

Практичне відпрацювання навичок розпізнавання клінічних ознак ушкоджень грудної клітки: ознаки пневмотораксу, гемотораксу, відкритих та закритих травм легень і плеври.

Відпрацювання алгоритму надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі: техніка іммобілізації при переломах ребер та ключиці, накладання оклюзійної пов'язки при відкритих пораненнях грудної клітки.

Ознайомлення з технікою підготовки та участі у встановленні сифонного дренажу за методами Бюлау або Суботіна для дренивання плевральної порожнини.

Вивчення особливостей догляду за пацієнтами з дренажами плевральної порожнини: забезпечення прохідності дренажної системи, контроль за відтоком рідини, профілактика інфекційних ускладнень.

Практична участь у проведенні діагностичних процедур (рентгенографія органів грудної клітки, УЗД плевральної порожнини) та лікувальних маніпуляцій.

Наголос на ролі медичної сестри у комплексному догляді за пацієнтами з травмами грудної клітки, забезпеченні належного знеболювання, профілактиці гіпостатичних ускладнень і психологічній підтримці пацієнтів.

Тема 36. Медсестринський догляд при хірургічних та онкологічних захворюваннях органів грудної клітки.

Ознайомлення з основними видами хірургічних та онкологічних захворювань органів грудної клітки: пухлини легенів, плеври, середостіння, доброякісні та злоякісні новоутворення грудної стінки.

Клінічний аналіз перебігу пухлинних та хірургічних захворювань органів грудної клітки: особливості клінічних проявів, стадіювання онкологічного процесу за міжнародними класифікаціями, типові ускладнення.

Вивчення сучасних принципів діагностики та лікування пухлин грудної клітки: роль хірургічного втручання, променевої та хіміотерапії, застосування малоінвазивних технологій.

Розгляд основних завдань медичної сестри при догляді за пацієнтами: моніторинг життєвих функцій, забезпечення прохідності дренажних систем, догляд за післяопераційними ранами, організація психологічної підтримки пацієнтів.

Практичне ознайомлення з методиками догляду за пацієнтами після резекції легені, плевроектомії, торакотомії: профілактика дихальних ускладнень, проведення санаційних процедур, контроль за водно-електролітним балансом.

Наголос на важливості дотримання стандартів інфекційного контролю, профілактики тромбоемболічних ускладнень та мультидисциплінарного підходу у лікуванні пацієнтів із хірургічною та онкологічною патологією органів грудної клітки.

VI семестр

Лекція

Тема 17. Роль медичної сестри у догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини. Пухлини органів шлунково- кишкового тракту та травних залоз.

Ознайомлення з особливостями обстеження пацієнтів із хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини: методи клінічного обстеження, виявлення симптомів “гострого живота”.

Аналіз особливостей перебігу та принципів лікування черевних гриж: класифікація, клінічні ознаки, методи діагностики, сучасні підходи до оперативного лікування.

Вивчення хірургічних захворювань шлунка, дванадцятипалої кишки, прямої кишки, жовчного міхура та підшлункової залози: клінічна картина, діагностика, лікувальна тактика, особливості догляду.

Ознайомлення з класифікацією та клінічними проявами закритих і відкритих ушкоджень органів черевної порожнини: діагностика, особливості надання першої медичної допомоги.

Аналіз синдромів ургентної абдомінальної хірургії: гострий живіт, перитоніт. Розгляд основних захворювань, що супроводжуються гострою хірургічною патологією: проривна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки, защемлені грижі, гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит, кишкова непрохідність.

Вивчення методів діагностики в ургентній абдомінальній хірургії: рентгенографія органів черевної порожнини, лапароскопія, ендоскопічні методи.

Розгляд методик обстеження прямої кишки, діагностики ушкоджень і сторонніх тіл прямої кишки, надання першої допомоги.

Аналіз запальних захворювань прямої кишки та навколо прямокишкової клітковини: тріщини відхідника, гострий проктит, геморої, гострий парапроктит, нориці прямої кишки.

Ознайомлення з клінічними особливостями, діагностикою та лікуванням доброякісних і злоякісних пухлин товстої та прямої кишок.

Наголос на ролі медичної сестри у забезпеченні своєчасної діагностики, участі в догляді за хірургічними хворими, виконанні профілактичних заходів та організації онкоскринінгу населення.

Методи дослідження прямої кишки. Ушкодження прямої кишки й сторонні тіла в ній, перша допомога. Запальні захворювання прямої кишки та навколо прямокишкової (параректальної) клітковини, тріщини відхідника, гострий проктит, геморої, гострий парапроктит, нориці відхідника і прямої кишки. Доброякісні та злоякісні пухлини товстої та прямої кишок, діагностика, лікування. Профілактичні огляди населення.

Практичні заняття

Тема 37. Догляд за пацієнтами з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями живота.

Ознайомлення з методиками клінічного обстеження хворих із хірургічною патологією органів черевної порожнини: збір анамнезу, пальпація, перкусія та аускультация живота.

Практичне відпрацювання навичок підготовки пацієнтів до гастроскопії, ультразвукового та рентгенологічного обстеження: інформування пацієнтів, забезпечення відповідних умов та асистування під час досліджень.

Аналіз клінічного перебігу хірургічних захворювань живота: діагностичні критерії, розпізнавання симптомів “гострого живота”, участь у плануванні лікувальної тактики.

Практична участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях: асистування під час лапароцентезу, катетеризації сечового міхура, підготовка до операцій.

Присутність на хірургічних втручаннях та робота в перев'язувальній: складання наборів інструментів для лапаротомії, участь у підготовці операційного поля та забезпеченні стерильності.

Удосконалення навичок догляду за пацієнтами після операцій на шлунку, жовчному міхурі, кишечнику та підшлунковій залозі: моніторинг життєвих показників, контроль функціонування дренажів, догляд за післяопераційними ранами, профілактика ускладнень.

Розгляд лабораторних і спеціальних методів діагностики в ургентній хірургії: аналіз результатів клінічних, біохімічних, інструментальних досліджень.

Надання першої медичної допомоги при ургентних станах: алгоритми дій при підозрі на перфорацію, гострий апендицит, холецистит, панкреатит.

Аналіз медичної документації пацієнтів з атипичним перебігом хірургічних захворювань черевної порожнини.

Тема 38. Організація догляду за пацієнтами з пухлинними захворюваннями органів черевної порожнини.

Клінічний аналіз перебігу пухлинних захворювань органів черевної порожнини: особливості клінічних проявів, стадіювання онкологічного процесу, основні діагностичні критерії.

Вивчення принципів підготовки пацієнтів до проведення лабораторних та інструментальних методів обстеження: біопсія, ультразвукове дослідження, комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ендоскопічні процедури.

Практичне відпрацювання навичок забезпечення пацієнтів перед діагностичними та лікувальними маніпуляціями: підготовка до анестезії, забезпечення інфекційної безпеки, психологічна підтримка.

Розгляд особливостей догляду за онкологічними пацієнтами в передопераційному та післяопераційному періодах: контроль життєвих функцій, догляд за післяопераційними ранами, забезпечення адекватного знеболення.

Ознайомлення з принципами профілактики та лікування ускладнень у онкологічних хворих: догляд за гастростомічними трубками, контроль за нутритивним статусом, профілактика пролежнів та тромбоемболічних ускладнень.

Наголос на важливості міждисциплінарного підходу у догляді за пацієнтами з пухлинними захворюваннями: взаємодія з лікарями-онкологами, хірургами, реабілітологами.

Лекція

Тема 18. Догляд за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями прямої і товстої кишки.

Клінічний аналіз перебігу захворювань прямої та товстої кишок: запальні, неопластичні, травматичні ураження; особливості клінічної картини, діагностики та лікування.

Практичне відпрацювання навичок використання діагностичних інструментів: підготовка пацієнтів і проведення обстеження за допомогою ректального дзеркала та ректороманоскопа.

Ознайомлення з методиками підготовки кишкового каналу до інструментальних досліджень: алгоритми підготовки до іригоскопії та колоноскопії, рекомендації щодо дієти та очищення кишечника.

Розгляд особливостей догляду за проктологічними хворими в післяопераційному періоді: контроль стану післяопераційної рани, догляд за дренажами та профілактика ускладнень.

Практичне відпрацювання техніки заміни калоприймача, обробки колостоми: правила асептики, підбір і використання відповідних засобів догляду за стомою.

Наголос на важливості психологічної підтримки пацієнтів із колостомами: консультування щодо догляду, адаптації до змін у способі життя та профілактики ускладнень.

Практичне заняття

Тема 39. Медсестринський догляд при хірургічних та пухлинних захворюваннях прямої та товстої кишки.

Ознайомлення з особливостями догляду за пацієнтами із хірургічними та онкологічними захворюваннями прямої і товстої кишок: основні принципи ведення післяопераційних хворих, профілактика ускладнень.

Практичне відпрацювання навичок використання діагностичних інструментів: застосування ректального дзеркала, техніка проведення ректороманоскопії.

Ознайомлення з алгоритмом підготовки пацієнтів до інструментальних досліджень: іригоскопії та колоноскопії — правила очищення кишківника, дотримання дієтичних рекомендацій.

Практичне опрацювання технік догляду за проктологічними хворими в післяопераційному періоді: контроль за станом післяопераційної рани, обробка дренажів, забезпечення ефективної санації кишкового каналу.

Навчання правильній техніці заміни калоприймача та догляду за колостомами: підтримання гігієни стомованої ділянки, запобігання подразненню шкіри, профілактика інфекційних ускладнень.

Наголос на ролі медичної сестри у забезпеченні психологічної підтримки пацієнтів із колостомами: допомога у пристосуванні до змін у способі життя, інформування про особливості самогляду.

Лекція

Тема 19. Тактика медичної сестри при догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві системи. Пухлини сечостатевої системи.

Клінічний аналіз ушкоджень органів сечової та статеві систем: нирок, сечового міхура, сечівника (уретри); особливості діагностики, надання першої медичної допомоги, принципи етапного лікування урологічних пацієнтів.

Ознайомлення з особливостями гнійно-запальних захворювань сечостатевої системи: клінічна картина, методи діагностики, тактика догляду при пієліті, пієлонефриті, пієлонефрозі, гідронефрозі та циститі.

Вивчення основних аспектів клінічного перебігу та лікування сечокам'яної хвороби: методи обстеження, сучасні підходи до лікування, участь медичної сестри у догляді за пацієнтами.

Розгляд захворювань передміхурової залози: доброякісна гіперплазія, рак простати; особливості догляду за хворими до та після оперативних втручань.

Аналіз клінічних проявів пухлин нирок, сечового міхура та передміхурової залози: діагностичні критерії, лікувальні стратегії, участь медичної сестри у комплексному догляді.

Ознайомлення з особливостями захворювань яєчок і статевого члена: клінічна картина, принципи діагностики, участь медичної сестри в лікувально-діагностичному процесі.

Наголос на важливості раннього виявлення урологічної патології, своєчасного початку лікування та активної участі медичної сестри в забезпеченні якісного догляду за урологічними хворими.

Практичні заняття

Тема 40. Особливості догляду за пацієнтами з хірургічними захворюваннями ушкодженням органів сечової та статеві системи.

Ознайомлення з основними інструментальними та спеціальними методами дослідження у пацієнтів з урологічною патологією: екскреторна урографія, пієлографія, ультразвукове дослідження органів сечостатевої системи.

Практичне відпрацювання навичок обстеження урологічних пацієнтів: збір анамнезу, клінічний огляд, оцінка уродинамічних показників.

Обговорення тактики надання медичної допомоги при різних варіантах урологічної патології: алгоритми дій у разі гострої затримки сечі, ускладнень післяопераційного періоду, інфекцій сечових шляхів.

Практичне відпрацювання техніки катетеризації сечового міхура у чоловіків і жінок: особливості підготовки, виконання процедури з дотриманням правил асептики та антисептики.

Ознайомлення з підготовкою пацієнтів до інструментальних методів дослідження: підготовка до екскреторної урографії, внутрішньовенної пієлографії, ультразвукових обстежень.

Участь у проведенні діагностичних та лікувальних маніпуляцій: дренування сечових шляхів, цистоскопія, накладання нефростом, робота у перев'язувальній та операційній.

Розгляд особливостей догляду за пацієнтами після операцій на органах сечової та статеві системи: контроль за дренажними системами, профілактика інфекційних ускладнень, забезпечення відповідного гігієнічного догляду.

Наголос на ролі медичної сестри у забезпеченні безперервного догляду за урологічними хворими, профілактиці післяопераційних ускладнень і підтримці пацієнтів під час реабілітації.

Тема 41. Медсестринський догляд при пухлинах сечової, чоловічої та жіночої статеві системи.

Ознайомлення з основними видами пухлин сечової, чоловічої та жіночої статеві системи: характеристики, особливості клінічного перебігу, діагностика і лікування.

Аналіз метастазування паренхіматозних пухлин нирок, пухлин ниркової миски та сечоводу: особливості поширення процесу, клінічні прояви ренальних і екстраренальних симптомів раку паренхіми нирки.

Розгляд сучасних методів діагностики пухлин нирки, ниркової миски та сечоводу: інструментальні дослідження, лабораторні тести, специфічні діагностичні маркери.

Вивчення принципів лікування пухлин нирки: оперативні методи (нефректомія, резекція нирки), консервативні підходи та паліативне лікування.

Ознайомлення з особливостями клінічного перебігу пухлин сечового міхура: симптоматика, метастазування, сучасні методи діагностики (цистоскопія, біопсія).

Розгляд принципів лікування пухлин сечового міхура: показання до оперативних втручань (резекція, цистектомія), можливості консервативної терапії.

Аналіз класифікації, клінічних проявів та ускладнень доброякісної гіперплазії передміхурової залози (ДГП): діагностичні критерії, методи консервативного та оперативного лікування.

Вивчення клінічних проявів раку простати, шляхів його метастазування, сучасних методів діагностики та принципів лікування (хірургічне, променеве, гормональне лікування).

Ознайомлення з клінікою, діагностикою і лікуванням пухлин статевого члена і яєчка: методи оперативного лікування, тактика догляду в післяопераційному періоді.

Особливості медсестринського догляду за пацієнтами з пухлинами сечостатевої системи: участь у підготовці до діагностичних процедур і оперативних втручань, забезпечення післяопераційного догляду, контроль за функцією сечової системи, психологічна підтримка пацієнтів.

Лекція

Тема 20. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза.

Ознайомлення з основними видами ушкоджень хребта: компресійні переломи, переломовивихи; характеристика клінічних проявів, діагностичних методик і сучасних принципів лікування.

Аналіз симптоматики ушкоджень хребта: неврологічні порушення, больовий синдром, обмеження рухливості, оцінка ступеня пошкодження спинного мозку.

Розгляд методів діагностики ушкоджень хребта: рентгенографія, комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, функціональні тести.

Вивчення тактики надання першої медичної допомоги при травмах хребта: іммобілізація, транспортування, профілактика ускладнень, алгоритми екстреної допомоги.

Ознайомлення з видами ушкоджень таза та тазових органів: класифікація травм таза за механізмом пошкодження (компресійні, відривні, зміщення), клінічні ознаки та можливі ускладнення.

Розгляд особливостей першої медичної допомоги при травмах таза: забезпечення іммобілізації, контроль за станом тазових органів, профілактика шоку.

Вивчення сучасних принципів діагностики ушкоджень таза: рентгенографія, КТ-сканування, урографія, ультразвукове дослідження.

Ознайомлення з основами лікування травм хребта і таза: оперативні та консервативні методи, особливості догляду за пацієнтами в ранньому і пізньому післятравматичному періоді.

Наголос на важливості медсестринської участі у моніторингу стану пацієнта, догляді за ушкодженими зонами, профілактиці вторинних ускладнень (пролежнів, інфекцій, тромбоемболії), а також забезпеченні реабілітаційних заходів.

Практичне заняття

Тема 42. Особливості догляду за пацієнтами з ушкодженням хребта і таза.

Ознайомлення з особливостями догляду за пацієнтами з ушкодженнями хребта і таза в умовах травматологічного та хірургічного відділень.

Клінічний аналіз перебігу травм хребта і таза: механізми ушкодження, клінічні ознаки, типові ускладнення.

Розгляд тактики медичної сестри у наданні медичної допомоги пацієнтам з травмами хребта і таза на догоспітальному та стаціонарному етапах: особливості первинного обстеження, спостереження за неврологічним статусом, забезпечення життєвих функцій.

Практичне відпрацювання навичок транспортної іммобілізації: застосування стандартних шин, вакуумних матраців, підбору способу іммобілізації залежно від характеру ушкодження.

Вивчення ролі медичної сестри у діагностиці та лікуванні пацієнтів: участь у підготовці до рентгенографії, КТ, МРТ; асистування при пункції, дренажуванні; контроль за станом післяопераційних ран.

Організація комплексного догляду за хворими з травмами хребта і таза в стаціонарі: профілактика пролежнів, тромбоемболічних ускладнень, інфекцій, забезпечення належної гігієни пацієнта, участь у реабілітаційних заходах.

Наголос на міждисциплінарній взаємодії та важливості командного підходу у догляді за пацієнтами з важкими травмами.

Лекція

Тема 21. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок.

Ознайомлення з основними видами травматичних ушкоджень верхніх і нижніх кінцівок: вивихи, переломи; особливості клінічної картини, діагностики та лікування.

Аналіз гнійно-запальних захворювань кисті та пальців: панарицій, його класифікація (підшкірний, сухожильний, кістковий, суглобовий), клінічні ознаки, методи діагностики та оперативного лікування.

Розгляд облітеруючих захворювань артерій кінцівок: облітеруючий ендартеріт та облітеруючий атеросклероз — причини виникнення, клінічні прояви, методи діагностики та сучасні підходи до лікування.

Ознайомлення з венозною патологією кінцівок: варикозне розширення вен, тромбофлебіт, флеботромбоз; аналіз клінічної картини, ускладнень (трофічні виразки, тромбоемболічні ускладнення) та основних принципів лікування.

Вивчення основ догляду за пацієнтами з ушкодженнями та захворюваннями кінцівок: участь у підготовці до оперативних втручань, догляд у післяопераційному періоді, профілактика тромбозів, пролежнів та інфекційних ускладнень.

Наголос на важливості комплексного мультидисциплінарного підходу до лікування пацієнтів з патологією кінцівок: забезпечення моніторингу життєвих показників, підтримка рухової активності, участь у реабілітаційних заходах.

Практичні заняття

Тема 43. Особливості догляду за пацієнтами з ушкодженнями кінцівок.

Ознайомлення з особливостями догляду за пацієнтами із травмами верхніх та нижніх кінцівок: вивихами, переломами, гнійно-запальними захворюваннями кисті та пальців.

Практичне відпрацювання навичок клінічного обстеження та розпізнавання основних ушкоджень кінцівок: діагностика вивихів, закритих та відкритих переломів, симптоматика порушення кровопостачання та іннервації.

Розгляд класифікації панарицію: підшкірний, сухожильний, кістковий, суглобовий; особливості клінічних проявів і методів діагностики.

Ознайомлення з сучасними принципами оперативного лікування гнійних захворювань кисті: хірургічне дренивання, некректомія, використання антисептичних перев'язок.

Вивчення особливостей догляду за пацієнтами після травм та хірургічних втручань: правильна іммобілізація кінцівок, профілактика пролежнів, догляд за післяопераційними ранами, контроль за дренажними системами.

Наголос на важливості раннього виявлення ускладнень (інфекційний процес, порушення кровообігу, тромбоемболія) та своєчасного інформування лікаря.

Практичне вдосконалення навичок використання транспортної іммобілізації, допомоги при гнійних ураженнях кисті, догляду за пацієнтами з тривалим перебуванням у гіпсових пов'язках або скелетному витяганні.

Тема 44. Медсестринський догляд при облітеруючих захворюваннях нижніх кінцівок.

Аналіз клінічного перебігу облітеруючих захворювань артерій і вен нижніх кінцівок: облітеруючого ендартеріїту, облітеруючого атеросклерозу; основні етапи діагностики та лікування.

Ознайомлення з особливостями судинної патології: клінічні симптоми (ішемія кінцівки, переміжна кульгавість, гангрена), методи оцінки кровотоку та периферичної перфузії.

Практичне відпрацювання проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок (проба Мошковича, проба Бурденко, проба Пратта тощо).

Вивчення принципів консервативного та оперативного лікування облітеруючих захворювань: медикаментозна терапія, ангіопластика, судинна реконструкція, ампутації.

Участь у проведенні спеціалізованих інструментальних досліджень: доплерографії судин нижніх кінцівок, ангіографії.

Практичне відпрацювання технік догляду за хворими після операцій на судинах: правильне бинтування еластичним бинтом, профілактика тромбоемболічних ускладнень, моніторинг стану кровообігу в кінцівках.

Ознайомлення з тактикою догляду за хворими з гангренами у разі облітеруючого захворювання судин: участь у перев'язках, контроль за станом післяопераційних ран, забезпечення асептики і антисептики.

Наголос на ролі медичної сестри в комплексному догляді та реабілітації пацієнтів із судинною патологією нижніх кінцівок.

Тема 45. Медсестринський догляд при пухлинах кісток та м'яких тканин.

Ознайомлення з основними видами пухлин кісток та м'яких тканин: доброякісні (остеома, хондрома, фіброма) та злоякісні (остеосаркома, хондросаркома, саркома м'яких тканин).

Аналіз клінічних проявів пухлин: особливості росту, больовий синдром, функціональні порушення ураженої ділянки, типові локалізації та особливості метастазування.

Ознайомлення з сучасними методами діагностики пухлин кісток і м'яких тканин: рентгенографія, магнітно-резонансна томографія, комп'ютерна томографія, біопсія, цитологічне та гістологічне дослідження.

Розгляд принципів лікування доброякісних і злоякісних пухлин: хірургічне видалення, хіміотерапія, променева терапія, паліативне лікування.

Вивчення особливостей медсестринського догляду за пацієнтами з пухлинами кісток та м'яких тканин: підготовка до діагностичних процедур, забезпечення передопераційного і післяопераційного догляду, контроль за післяопераційною раною та дренажами, профілактика інфекційних ускладнень.

Ознайомлення з особливостями реабілітації після оперативного втручання: догляд за ампутаційними куксами, допомога в адаптації пацієнтів до протезування, психологічна підтримка онкологічних хворих.

Наголос на важливості міждисциплінарного підходу в лікуванні онкологічних пацієнтів: взаємодія медичної сестри з хірургами-онкологами, реабілітологами, психологами.

Тема 46. Організація та реалізація реабілітації онкологічних пацієнтів. Організація роботи хоспісів. Роль сестри медичної. пацієнтів.

Ознайомлення з основними принципами реабілітації онкологічних пацієнтів: фізична, психологічна, соціальна та трудова реабілітація.

Вивчення ролі медичної сестри в процесі реабілітації онкологічних хворих: оцінка функціонального стану пацієнта, визначення потреб у догляді та реабілітаційних заходах, участь у мультидисциплінарних командах.

Психологічна підтримка пацієнтів із онкологічною патологією: етапи психоемоційної адаптації до діагнозу, принципи терапевтичного спілкування, техніки надання емоційної допомоги.

Ознайомлення з організацією роботи хоспісів: структура і функціонування закладів паліативної допомоги, критерії госпіталізації пацієнтів, завдання медичного персоналу в паліативній медицині.

Розгляд принципів менеджменту болю у онкологічних пацієнтів: основи оцінювання інтенсивності болю, фармакологічні та нефармакологічні стратегії знеболення, застосування ступеневої схеми знеболення (ВООЗ).

Практичне вивчення ролі медичної сестри у забезпеченні адекватного контролю болю: підбір знеболювальних засобів за призначенням лікаря, моніторинг ефективності терапії, ведення документації щодо контролю болю.

Наголос на важливості гуманістичного підходу до догляду за онкологічними пацієнтами в термінальних стадіях: забезпечення гідності життя, комфортних умов перебування, підтримка родичів пацієнта.

Лекція

Тема 22. Невідкладні стани в хірургії.

Ознайомлення з основними невідкладними станами у хірургії та особливостями організації допомоги пацієнтам із критичними станами.

Розгляд синдрому системної запальної відповіді (SIRS) та генералізованої гнійної інфекції: клінічна характеристика сепсису та септичного шоку, алгоритми ранньої діагностики, принципи невідкладного лікування.

Вивчення поняття “гострий живіт”: клінічні прояви, діагностичні підходи, диференційна діагностика, особливості надання екстреної медичної допомоги.

Аналіз невідкладної хірургічної патології органів черевної порожнини: гострий апендицит, гострий холецистит, перфоративна виразка шлунка та дванадцятипалої кишки, защемлена грижа, гостра кишкова непрохідність, порушення мезентеріального кровообігу.

Розгляд невідкладної патології органів дихання: гострі хірургічні захворювання легень і плеври, пошкодження бронхів, трахеї, легень, плеври, великих кровоносних судин та лімфатичних проток.

Ознайомлення з особливостями розвитку та клініки шоку у хірургічних хворих: гіповолемічний шок, травматичний шок, етапи розвитку, принципи невідкладної допомоги.

Розгляд поняття політравми у хірургії: діагностика, етапи стабілізації пацієнта, мультидисциплінарний підхід до лікування.

Вивчення особливостей травм живота: класифікація пошкоджень внутрішніх органів, ознаки внутрішньочеревної кровотечі, алгоритми діагностики та надання допомоги.

Розгляд геморагічного синдрому у хірургії: синдром гострої шлунково-кишкової кровотечі (ГШКК), внутрішньочеревні та внутрішньоплевральні кровотечі — клініка, діагностика та особливості лікування.

Наголос на ролі медичної сестри в організації невідкладної допомоги: моніторинг стану пацієнта, участь у виконанні реанімаційних заходів, догляд за пацієнтами у критичних станах.

Практичні заняття

Тема 47. Синдром системної запальної відповіді. Генералізована гнійна хірургічна інфекція (сепсис, септичний шок).

Ознайомлення з екстреною хірургією як напрямом медичної практики: етіологія, патогенез та класифікація невідкладних хірургічних станів.

Вивчення клінічних проявів синдрому системної запальної відповіді (SIRS), сепсису та септичного шоку: діагностичні критерії, особливості перебігу, принципи диференційної діагностики.

Розгляд сучасних методів діагностики та хірургічного лікування при генералізованих гнійних інфекціях: етапи надання медичної допомоги, тактика ведення періопераційного періоду, оцінювання прогнозу та реабілітаційних заходів.

Практичне опрацювання алгоритмів діагностики, лікування і догляду за пацієнтами з наступними невідкладними станами:

- гострий апендицит;
- гострий перитоніт;
- гострий панкреатит;
- гострий холецистит;
- гостра кишкова непрохідність;
- гостра затримка сечі;
- гострий парапроктит;
- защемлена грижа.

Ознайомлення з особливостями невідкладної хірургічної патології органів дихання: гострі хірургічні захворювання легень та плеври, травми легень, плеври, бронхів, трахеї, великих судин і лімфатичної протоки.

Розгляд тактики надання допомоги при сторонніх тілах дихальних шляхів: діагностика, екстрені заходи порятунку, участь у проведенні бронхоскопії.

Вивчення ролі медичної сестри у комплексному лікуванні хірургічних пацієнтів із

невідкладною патологією: догляд за пацієнтами у періопераційному періоді, участь у реанімаційних заходах, забезпечення моніторингу життєво важливих функцій, психологічна підтримка.

Тема 48. Шок і політравма у хірургічних хворих. Травми живота.

Ознайомлення з основними поняттями травматичної хвороби: класифікація травм, визначення політравми, патогенез і клінічні прояви поліорганної недостатності в структурі травматичної хвороби.

Вивчення періодів розвитку травматичної хвороби, їхніх клінічних характеристик та основних концепцій лікування пацієнтів із політравмою: стабілізація життєвих функцій, принципи Damage Control Surgery, мультидисциплінарний підхід до лікування.

Розгляд поняття шоку в хірургії: визначення, класифікація (гіповолемічний, травматичний, септичний шок), особливості диференційної діагностики, сучасні принципи лікування шоківих станів, прогноз і реабілітація пацієнтів.

Аналіз травм черевної порожнини: клінічна анатомія живота, механізми травматичних ушкоджень, патогенез внутрішніх пошкоджень, клінічна картина травм органів черевної порожнини.

Ознайомлення з сучасними методами діагностики травм живота: ультразвукове дослідження (FAST-протокол), діагностична лапароскопія, КТ-дослідження.

Розгляд принципів диференційної діагностики травм живота та тактики хірургічного лікування: ургентні оперативні втручання, перед- і післяопераційне ведення пацієнтів, особливості періопераційної підтримки.

Вивчення геморагічного синдрому в невідкладній хірургії: синдром гострої шлунково-кишкової кровотечі (ГШКК), внутрішньочеревні та внутрішньоплевральні кровотечі; класифікація, новітні методи діагностики.

Ознайомлення з фізіологією системи згортання крові, принципами оцінки коагулограми, проведення диференційної діагностики коагулопатій.

Розгляд сучасних тактичних підходів до хірургічного лікування кровотеч та ролі медичної сестри в організації догляду за пацієнтами: участь у моніторингу гемостазу, підготовка до гемотрансфузій, участь у протишоковій терапії.

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Теми лекцій	Кількість годин
IV семестр		
1.	Організація хірургічної та онкологічної допомоги в Україні. Обстеження пацієнта медичною сестрою.	2
2.	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності сестри медичної. Асептика та антисептика.	2
3.	Кровотечі, методи зупинки кровотеч.	2
4.	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.	2
5.	Неопераційна хірургічна техніка. Організація роботи сестри медичної перев'язувальної хірургічного відділення.	2
6.	Операційна хірургічна техніка в діяльності сестри медичної. Організаційна робота сестри медичної-операційної.	2
7.	Медсестринський супровід пацієнта в передопераційному та післяопераційному періодах.	2
8.	Сучасні підходи до ранньої діагностики онкологічних хвороб. Передракові захворювання. Загальні принципи лікування онкологічних захворювань.	2
Всього:		16 год.
V семестр		
9.	Знеболювання в діяльності медичної сестри.	2
10.	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Участь сестри медичної у догляді за пацієнтами.	2
11.	Термічні ушкодження. Електротравма. Медсестринський догляд.	2
12.	Загальні проблеми під час догляду за пацієнтами з хірургічною інфекцією.	2
13.	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці.	2
14.	Догляд за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями голови.	2
15.	Участь сестри медичної у догляді за пацієнтами з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями шиї.	2
16.	Тактика медичної сестри при догляді за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки.	2
Всього:		16 год.
VI семестр		
17.	Роль медичної сестри у догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини. Пухлини органів шлунково-кишкового тракту та травних залоз.	2
18.	Догляд за хворими з хірургічними, онкологічними захворюваннями та ушкодженнями прямої і товстої кишки.	2
19.	Тактика медичної сестри при догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статевий системи. Пухлини сечостатевої системи.	2
20.	Участь сестри медичної у догляді за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза.	2

21.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок.	2
22.	Пухлини шкіри та кісток.	2
	Всього:	12
	Разом:	44

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
IV семестр		
1.	Організація роботи хірургічної та онкологічної відділень. Завдання та обов'язки сестри медичної.	4
2.	Медсестринське обстеження пацієнта.	4
3.	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності сестри медичної. Основні принципи асептики.	4
4.	Методи стерилізації, її контроль. Підготовка інструментарію до стерилізації.	4
5.	Антисептика в діяльності сестри медичної хірургічної.	4
6.	Медсестринська допомога при кровотечах та крововтратах. Діагностичні ознаки кровотечі та крововтрати.	4
7.	Методи зупинки кровотечі в діяльності медичної сестри.	4
8.	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях. Визначення груп крові АВО та система резус.	4
9.	Препарати крові, їх клінічне застосування в практиці медичної сестри.	4
10.	Інфузійно-трансфузійна терапія в сучасній хірургії. Ускладнення гемотрансфузій, профілактика та невідкладна допомога.	4
11.	Неопераційна хірургічна техніка. Тверді пов'язки. Імобілізація.	4
12.	Техніки накладання м'яких пов'язок. Сучасні перев'язувальні матеріали.	4
13.	Неопераційна хірургічна техніка. Обов'язки сестри медичної перев'язувального кабінету.	4
14.	Поняття про хірургічну операцію. Організація роботи операційного блоку.	4
15.	Хірургічний інструментарій (загальний і спеціальний).	4
16.	Складання наборів хірургічних інструментів.	4
17.	Медсестринський супровід хворих в передопераційному періоді.	4
18.	Медсестринський супровід хворих в післяопераційному періоді.	4
19.	Освоєння медичними сестрами знань про доброякісні і злоякісні пухлини.	4
20.	Обстеження онкологічних пацієнтів. Сучасні скринінгові програми та участь медичної сестри у їх реалізації.	4
21.	Основні принципи лікування злоякісних пухлин. Участь медичної сестри у процесі лікування.	4
	Всього:	84 год.
V семестр		
22.	Знеболювання в діяльності медичної сестри. Загальне знеболювання.	4
23.	Знеболювання в діяльності медичної сестри. Місцеве знеболювання.	4
24.	Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при закритих механічних ушкодженнях.	4
25.	Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при відкритих механічних ушкодженнях. Хірургічна обробка ран.	4
26.	Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при відкритих термічних ушкодженнях.	4
27.	Допомога та нагляд за пацієнтом медичної сестри при електротравмах.	4

28.	Допомога та нагляд медичної сестри за пацієнтом з аеробною хірургічною інфекцією.	4
29.	Медсестринський догляд за хворими з анаеробною та специфічною хірургічною інфекцією.	4
30.	Медсестринський догляд за хворими з порушенням кровообігу, види, профілактика, лікування.	4
31.	Медсестринський догляд за хворими з пролежнями. Види, профілактика, лікування.	4
32.	Особливості медсестринського догляду за пацієнтами з ушкодженням голови.	4
33.	Особливості медсестринського догляду за пацієнтами з ушкодженням ший.	4
34.	Хірургічні та онкологічні захворювання органів голови та ший.	4
35.	Медсестринський догляд при ушкодженні органів грудної клітки та органів грудної порожнини.	4
36.	Медсестринський догляд при хірургічних та онкологічних захворюваннях органів грудної клітки.	4
	Всього:	60 год.
VI семестр		
37.	Догляд за пацієнтами з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями живота.	4
38.	Організація догляду за пацієнтами з пухлинними захворюваннями органів черевної порожнини.	4
39.	Медсестринський догляд при хірургічних та пухлинних захворюваннях прямої та товстої кишки.	4
40.	Особливості догляду за пацієнтами з хірургічними захворюваннями та ушкодженням органів сечової та статеві системи.	4
41.	Медсестринський догляд при пухлинах сечової, чоловічої та жіночої статеві системи.	4
42.	Особливості догляду за пацієнтами з ушкодженням хребта і таза.	4
43.	Особливості догляду за пацієнтами з ушкодженнями кінцівок.	4
44.	Медсестринський догляд при облітеруючих захворюваннях нижніх кінцівок.	4
45.	Медсестринський догляд при пухлинах кісток та м'яких тканин.	4
46.	Організація та реалізація реабілітації онкологічних пацієнтів. Організація роботи хоспісів. Роль сестри медичної.	4
47.	Синдром системної запальної відповіді. Генералізована гнійна хірургічна інфекція (сепсис, септичний шок).	4
48.	Шок і політравма у хірургічних хворих. Травми живота.	4
	Всього:	48 год.
	Всього разом:	192 год.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Теми самостійних робіт	Кількість годин
IV семестр		
1.	Основні завдання хірургічної та онкологічної служби в Україні. Охорона праці в галузі.	2
2.	Правові аспекти надання хірургічної та онкологічної допомоги населенню.	2
3.	Історія становлення та розвитку хірургії і онкології.	2
4.	Організація та послідовність проведення діагностики, обстеження.	2
5.	Роль мікрофлори, наявності вхідних воріт і стану макроорганізму в розвитку гнійної інфекції.	2
6.	Екзогенна та ендогенна хірургічна інфекція.	2
7.	Поняття про інфекцію пов'язану з наданням медичної допомоги (ІПНМД), її профілактика.	2

8.	Санітарно-гігієнічні й протиепідемічні заходи для поліпшення медичної допомоги хворим і потерпілим з гнійними захворюваннями; їх профілактика згідно з чинними наказами.	2
9.	Механізм самостійного спинення кровотечі.	2
10.	Лабораторні та інструментальні методи діагностики кровотеч.	2
11.	Поняття про повне і часткове парентеральне харчування.	2
12.	Донорство в Україні та його джерела. Правові аспекти гемотрансфузій.	2
13.	Організація служби крові в Україні.	2
14.	Порівняльна характеристика легеневої та шлунково-кишкової кровотечі.	2
15.	Сучасні перев'язувальні матеріали. Вимоги до пов'язки.	2
16.	Устрій та обладнання операційного блоку.	2
17.	Анестезіологія – окрема медична спеціальність, її спільність з реаніматологією та інтенсивною терапією.	2
18.	Оцінка операційного ризику у пацієнтів.	2
19.	Відмінність роботи медсестри у чистій та гнійній перев'язувальних.	2
20.	Підготовка хворого до спеціальних досліджень.	2
21.	Сучасні теорії пухлинного росту.	2
22.	Сучасні напрямки реалізації плану профілактики онкологічних захворювань.	2
23.	Організація та реалізація реабілітації онкологічних пацієнтів.	2
24.	Роль медичної сестри в організації догляду за онкологічними пацієнтами.	2
25.	Медична етика та деонтологія при роботі з онкологічними пацієнтами.	2
	Всього:	50 год.
V семестр		
26.	Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі.	2
27.	Обстеження пацієнта медичною сестрою.	2
28.	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри.	3
29.	Гемостаз.	3
30.	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.	3
31.	Знеболювання в діяльності медичної сестри.	3
32.	Неоперативна та оперативна хірургічна техніка.	3
33.	Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань.	2
34.	Догляд за хворими в передопераційний період.	3
35.	Догляд за хворими в післяопераційний період.	3
36.	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими.	3
37.	Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими.	2
38.	Загальні проблеми під час догляду за хворими з хірургічною інфекцією.	2
39.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок.	2
40.	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці.	2
41.	Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови.	3
42.	Догляд за хворими з травмами голови. Алгоритм первинної допомоги.	2
43.	Особливості догляду за хворими з травмами шиї. Алгоритм невідкладної допомоги.	2
44.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї.	3
45.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки.	2
46.	Догляд за хворими з пухлинами язика.	2
47.	Догляд за хворими з захворювання щитовидної залози.	2
48.	Особливості догляду та харчування пацієнтів з раком гортані.	3

49.	Стрикттури, опіки, аплазія стравоходу.	2
.	Всього:	59 год.
VI семестр		
50.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини.	1
51.	Особливості догляду та харчування пацієнтів в ранній післяопераційний період.	1
52.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки. Особливості огляду за пацієнтами з колостомами.	1
53.	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві системи. Пухлини сечової і статеві системи. Аденома передміхурової залози.	1
54.	Діагностика захворювань сечової системи. Катетиризація сечового міхура, догляд за пацієнтом. Контроль діурезу.	1
55.	Рак шийки і тіла матки. Пухлини яєчників. Трофобластична хвороба. Рак молочної залози.	1
56.	Пухлини голови та шиї.	1
57.	Організація онкологічної допомоги в Україні. Охорона праці в галузі.	1
58.	Рак печінки та підшлункової залози. Рак шлунка, поперечної ободової кишки.	1
59.	Рак легенів.	1
60.	Хіміотерапія. Догляд за пацієнтами, які отримують хіміотерапевтичне лікування.	1
61.	Догляд за хворими з лейкозами. Лімфогранульоматоз.	1
62.	Злоякісні пухлини м'яких тканин і кісток. Злоякісні захворювання шкіри.	1
63.	Хвороби артерій верхньої кінцівки: синдром підключичного обкрадання, ішемія кінцівки.	1
64.	Догляд та ускладнення діалітичних фістул.	1
65.	Екзамен	30
	Всього:	45 год.
	Всього разом:	154 год.

3. Форми та критерії контролю.

3.1. Форми контролю:

- **Поточний контроль** здійснюється на кожному занятті у вигляді усного або письмового опитування, виконання практичних навичок, тестового контролю знань, участі в клінічних розборах.
- **Проміжна атестація** у вигляді **заліку** наприкінці семестру на основі накопичувальної системи оцінювання, проведення тестового та/або письмового контролю.
- **Підсумковий контроль знань** здійснюється у вигляді **іспиту** після завершення вивчення дисципліни.

Поточний контроль здійснюється на кожному навчальному занятті відповідно до цілей і змісту конкретної теми та спрямований на перевірку рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності охоплюють контроль як теоретичної підготовки студентів, так і рівня сформованості практичних навичок.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти, передбаченої тематичним планом дисципліни поряд із аудиторною діяльністю, здійснюється під час поточного контролю відповідної теми на аудиторному занятті.

Оцінювання тем, що виносяться виключно на самостійну роботу і не охоплюються аудиторною практикою, проводиться під час семестрового або підсумкового контролю.

Семестровий контроль є формою підсумкового оцінювання рівня засвоєння здобувачами освіти теоретичного і практичного матеріалу за результатами вивчення навчальної дисципліни протягом семестру та проводиться у вигляді контрольного заходу.

До складання семестрового контролю допускаються здобувачі освіти, які відвідали всі аудиторні заняття та повністю виконали всі види навчальної діяльності, передбачені робочою програмою дисципліни.

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти здійснюється у формі екзамену під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого розкладу та за умови відсутності академічної заборгованості.

Форма проведення екзамену є стандартизованою та передбачає оцінювання рівня теоретичної обізнаності і сформованості практичних навичок здобувачів освіти.

3.2 Оцінювання результатів навчальної діяльності за національною 4-бальною шкалою

Усі види контролю навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюються за національною 4-бальною шкалою:

- **Оцінка «Відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який глибоко та всебічно оцінює запропоновану ситуацію, володіє системними й глибокими знаннями відповідно до вимог навчальної програми. Здобувач демонструє усвідомлене використання знань як у стандартних, так і в нестандартних ситуаціях, вміє самостійно аналізувати, оцінювати й узагальнювати опанований матеріал.
- **Оцінка «Добре»** виставляється здобувачу освіти, який комплексно оцінює запропоновану ситуацію, добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання переважно у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати та систематизувати інформацію. Відповіді здобувача логічні, аргументовані, хоча можуть містити окремі неточності.
- **Оцінка «Задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який із допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, вибирає тактику дій за зразком, правильно, але невпевнено виконує практичні навички відповідно до запропонованих алгоритмів. Відповіді здобувача правильні, однак поверхневі, містять помилки та неточності у

визначеннях і поясненнях.

- **Оцінка «Незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який демонструє фрагментарні знання, неправильно оцінює ситуацію та обирає хибну тактику дій, що може погіршити стан пацієнта. Практичні навички виконуються із суттєвими порушеннями або не виконуються взагалі. Відтворення навчального матеріалу є мінімальним, а за тестовими завданнями формату КРОК-М здобувач правильно виконує менше ніж 55,5 % завдань, навіть за допомогою викладача.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес із дисципліни реалізується шляхом поєднання різних форм активної освітньої діяльності здобувачів освіти, зокрема:

Лекційні заняття:

- Словесне викладення теоретичного матеріалу.
- Оглядові лекції з використанням опорних конспектів.
- Лекції-візуалізації із застосуванням мультимедійних технологій.
- Проблемні лекції з елементами розв'язування ситуаційних задач та кейсів.
- Бінарні лекції (лекції-дискусії).

Практичні заняття:

- Інструктаж щодо виконання практичних навичок.
- Усне фронтальне та письмове опитування.
- Розв'язування типових і нетипових практичних та клінічних ситуаційних завдань.
- Проведення тестування.
- Відпрацювання практичних навичок у симуляційно-тренінговому центрі.

Самостійна робота здобувачів освіти:

Самостійна робота є обов'язковою складовою освітнього процесу, передбаченою навчальним планом і робочою програмою дисципліни, та одним із показників академічної активності здобувачів освіти. Форми самостійної роботи включають:

- Виконання домашніх завдань.
- Доопрацювання матеріалів лекцій.
- Роботу в інформаційних мережах та ресурсах.
- Написання есе з вузькоспеціалізованої тематики за погодженням із викладачем.
- Створення портфоліо з навчального курсу та його презентація.
- Розроблення клінічних кейсів.
- Підготовку тематичних документів, матеріалів тощо.
- Підготовку і представлення тематичних презентацій.
- Відвідування додаткових лекцій, семінарів, круглих столів.

- Участь у міжвузівських наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах, вікторинах.

8.2. Особливості організації дистанційного навчання

З метою забезпечення безперервності освітнього процесу у випадку виникнення надзвичайних ситуацій (зокрема, під час дії воєнного стану, загроз безпеці, техногенних катастроф або інших обставин, які унеможливають проведення очних занять), навчання за дисципліною “Медсестринство в хірургії з основами онкології” може бути організовано у дистанційному форматі.

Форми організації дистанційного навчання:

- Проведення лекційних, практичних занять та консультацій із використанням відеозв’язку на платформах **Zoom, Google Meet** або інших погоджених сервісах.
- Надання навчальних матеріалів через платформи дистанційного навчання (**Google Classroom, Moodle, внутрішні освітні платформи**).
- Самостійне опрацювання лекційних матеріалів, презентацій, тестових завдань, ситуаційних задач.
- Використання електронних ресурсів для організації самостійної роботи та самоконтролю.
- Застосування електронних систем тестування та онлайн-захисту завдань.

Перехід на дистанційне навчання здійснюється за рішенням адміністрації закладу освіти та регламентується відповідним наказом.

9. ФОРМИ ТА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ СФОРМОВАНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль якості сформованих у здобувачів освіти компетентностей здійснюється на основі системного використання різноманітних методів оцінювання, які дозволяють комплексно визначити рівень засвоєння теоретичних знань, сформованість практичних навичок і розвиток професійних компетентностей.

Методи оцінювання результатів навчання:

- **Усне індивідуальне опитування** — перевірка рівня розуміння теоретичного матеріалу та здатності логічно аргументувати відповіді.
- **Письмовий тестовий контроль** — оцінювання знань за допомогою тестових завдань різних рівнів складності.

- **Комп'ютерний тестовий контроль** — використання електронних платформ для автоматизованого оцінювання знань та навичок.
- **Контроль розв'язування типових та нетипових клінічних завдань (робота в групах)** — перевірка здатності до практичного застосування знань у клінічних ситуаціях, розвиток командної взаємодії.
- **Демонстрація практичних навичок** — оцінювання професійних умінь здобувачів освіти шляхом виконання практичних маніпуляцій, процедур та стандартних алгоритмів.
- **Індивідуальні завдання** — виконання завдань поглибленого або міждисциплінарного характеру для розвитку самостійності та аналітичного мислення.
- **Студентські проекти** — розроблення проектів, спрямованих на поглиблення професійних знань, розвиток інноваційного мислення і практичного застосування отриманих компетентностей.
- **Студентські презентації** — підготовка і захист презентацій за тематикою дисципліни як форма публічного захисту власних знань і позицій.

Визнання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності визнаються на основі досягнення здобувачами встановлених освітньою програмою та робочою програмою дисципліни програмних результатів навчання та професійних компетентностей.

Інструменти самоконтролю здобувача освіти:

Для ефективного засвоєння матеріалу та самостійної оцінки власного рівня знань здобувачі освіти використовують такі інструменти самоконтролю:

- відповіді на контрольні питання за кожною темою;
- виконання типових і нетипових ситуаційних завдань;
- виконання тестових завдань з однією або кількома правильними відповідями;
- самостійна перевірка виконання алгоритмів практичних навичок відповідно до затверджених чек-листів;
- ведення особистого освітнього портфоліо результатів навчання (за потреби);
- заповнення самотестів або опитувальників після вивчення модуля/розділу.

Форми контролю:

Контроль знань і навичок здобувачів освіти здійснюється з метою систематичного оцінювання рівня засвоєння програмного матеріалу, сформованості професійних компетентностей і готовності до практичної діяльності.

1. Контроль початкового рівня знань

Контроль початкового рівня знань проводиться на першому занятті навчальної практики з метою визначення базового рівня підготовки здобувачів освіти. Він включає перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, засвоєного на попередніх етапах навчання.

Метод проведення — **фронтальне усне опитування**.

2. Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється на кожному навчальному занятті відповідно до поставлених цілей і спрямований на перевірку рівня засвоєння конкретної теми.

Рекомендовані методи оцінювання:

- Усне або письмове опитування.
- Вирішення типових та нетипових клінічних ситуаційних завдань.
- Тестовий контроль знань.
- Практична перевірка навичок виконання процедур та маніпуляцій.

3. Проміжний контроль

Проміжний контроль проводиться після завершення вивчення окремого навчального розділу або його частини з метою оцінки рівня засвоєння тематичного матеріалу.

Методи проведення:

- Фронтальне опитування.
- Демонстрація практичних навичок.
- Виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, створення презентацій, навчальних проектів).
- Участь у науково-дослідній роботі студентів (НДРС), конференціях, олімпіадах, конкурсах, конгресах.

Проміжний контроль зазвичай проводиться на завершальному занятті навчальної практики.

4. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться після завершення вивчення навчальної дисципліни з метою комплексної оцінки досягнутих результатів навчання.

Форма підсумкового контролю:

Семестровий контроль у вигляді семестрового екзамену.

Семестровий контроль здійснюється у формі **семестрового екзамену** після

завершення вивчення всіх тем дисципліни та передбачає комплексну перевірку рівня засвоєння теоретичного матеріалу, практичних умінь і сформованих компетентностей.

Форма проведення семестрового екзамену:

- **Тестування:** виконання тестових завдань із вибором однієї правильної відповіді, множинним вибором або на відповідність.

Тестові завдання охоплюють основний обсяг теоретичних знань, передбачений навчальною програмою.

- **Письмові розгорнуті відповіді на запитання (розписові завдання):** відповіді на відкриті теоретичні питання, аналіз клінічних ситуацій, написання алгоритмів дій медичної сестри в різних клінічних випадках.

Розгорнуті відповіді дозволяють оцінити глибину розуміння матеріалу, здатність до аналізу, узагальнення та практичного застосування знань.

Структура семестрового екзамену:

- Блок 1: тестові завдання — 50% підсумкової оцінки.
- Блок 2: письмові розгорнуті відповіді — 50% підсумкової оцінки.

Оцінювання семестрового контролю:

- Використовується **національна чотирибальна шкала** оцінювання. Для позитивної оцінки здобувач освіти має правильно виконати не менше ніж 60% загального обсягу завдань.
- Під час оцінювання враховується правильність, повнота та логічність викладення матеріалу.

Форми контролю знань здобувачів освіти при дистанційній організації навчання

Контроль успішності здобувачів освіти при дистанційній формі навчання здійснюється через електронні освітні засоби комунікації та спеціалізовані цифрові платформи.

Поточний контроль:

- усне або письмове онлайн-опитування під час лекцій та практичних занять (через Zoom, Google Forms, тощо);
- виконання тестових завдань у режимі реального часу;
- розв'язування типових і нетипових клінічних ситуаційних завдань в онлайн-форматі;
- перевірка практичних навичок через відеопрезентації або демонстрації в режимі відеоконференції.

Проміжний контроль:

- виконання письмових контрольних робіт з подальшим онлайн-захистом;
- проходження електронного тестування з фіксацією результатів;
- створення і захист навчальних проєктів та презентацій.

Підсумковий контроль:

- проведення семестрового екзамену у дистанційній формі шляхом:
  - електронного тестування;
  - письмової відповіді на комплексні питання через платформи дистанційного навчання;
  - проведення усного екзамену за допомогою засобів відеоконференцзв'язку;
  - виконання практичних завдань у режимі реального часу.

***Примітка:** Форми дистанційного контролю відповідають вимогам чинного законодавства України та внутрішнім положенням закладу освіти щодо організації освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій.*

Відпрацювання пропущених занять

У разі пропуску лекційних або практичних занять здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущений матеріал у строки, визначені викладачем та адміністрацією закладу освіти.

Форми відпрацювання:

- написання реферату або виконання індивідуального завдання за темою пропущеного заняття;
- складання тестового контролю знань за відповідною темою;
- виконання практичного завдання або відпрацювання практичної навички;
- усне опитування з теми пропущеного заняття під час консультацій або додатково виділеного часу.

Відпрацювання здійснюється відповідно до затверджених вимог навчальної програми та обов'язково фіксується у журналі обліку академічної успішності.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧЕМ ОСВІТИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється відповідно до традиційної **4-бальної національної системи:**

- «відмінно»;
- «добре»;
- «задовільно»;
- «незадовільно».

Оцінка «відмінно» виставляється здобувачеві освіти, який:

- Комплексно і всебічно оцінює запропоновану клінічну або практичну ситуацію.
- Виявляє системні, глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми.
- Усвідомлено використовує здобуті знання у стандартних та нестандартних клінічних ситуаціях.
- Демонструє здатність самостійно аналізувати, оцінювати та узагальнювати інформацію.
- Приймає обґрунтовані рішення та правильно обирає тактику дій.
- Послідовно та впевнено виконує практичні навички відповідно до алгоритмів та стандартів надання допомоги.

Оцінка «добре» виставляється здобувачеві освіти, який:

- Правильно оцінює ситуацію та володіє вивченим матеріалом на високому рівні.
- Вміє застосовувати знання у стандартних клінічних ситуаціях.
- Демонструє вміння аналізувати й систематизувати інформацію.
- Логічно та послідовно аргументує свої відповіді, хоча можливі окремі неточності.
- Виконує практичні навички відповідно до алгоритмів із незначними коментарями або виправленнями викладача.

Оцінка «задовільно» виставляється здобувачеві освіти, який:

- За допомогою викладача відтворює основний обсяг навчального матеріалу.
- Вибирає правильну тактику дій, але виконує її невпевнено або з неточностями.
- Відтворює основні поняття з помилками або неточностями, проте демонструє загальне розуміння теми.
- Виконує практичні навички послідовно, але потребує підтримки або корекції.
- Наводить окремі приклади для підтвердження своїх відповідей за зразком.

Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві освіти, який:

- Розрізняє об'єкти вивчення, але неправильно оцінює ситуацію і обирає невірну тактику дій.
Виконує практичні навички з суттєвими помилками або не виконує їх.
- Відтворює лише незначну частину навчального матеріалу.
- Демонструє нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
- Виконує елементарні завдання лише за допомогою викладача.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти:

- Самостійна робота оцінюється в рамках поточного контролю під час відповідних аудиторних занять.
- Теми, винесені лише на самостійну роботу (без аудиторного опрацювання), підлягають оцінюванню під час проміжного або підсумкового контролю.
- Рівень виконання самостійної роботи враховується при виставленні семестрової та підсумкової оцінки.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Організація освітнього процесу з навчальної дисципліни передбачає всебічне методичне забезпечення, яке включає наступні компоненти:

- **Силабус навчальної дисципліни** — документ, що визначає структуру курсу, очікувані результати навчання, тематику лекційних і практичних занять, форми та критерії оцінювання.
- **Робоча програма дисципліни** — документ, що конкретизує зміст навчальної програми відповідно до вимог освітньої програми та навчального плану.
- **Підручники та навчальні посібники**, рекомендовані Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством освіти і науки України.
- **Конспекти лекцій**, складені відповідно до сучасних наукових даних і освітніх стандартів.
- **Методичні вказівки та рекомендації до практичних занять і самостійної роботи** — для підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу.
- **Індивідуальні завдання** — для розвитку самостійності, критичного мислення і практичних навичок здобувачів освіти.
- **Збірники ситуаційних завдань (кейсів) та проблемних ситуацій** — для практичного закріплення знань через моделювання клінічних випадків.
- **Приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань** — орієнтири для самостійної та практичної роботи студентів.
- **Комп'ютерні презентації та мультимедійні лекції** — візуалізація навчального матеріалу для підвищення його засвоєння.

- **Ілюстративні матеріали** — схеми, таблиці, зображення, що сприяють кращому розумінню тем дисципліни.
- **Банк тестових завдань та електронний банк тестів** для оцінювання знань і самоперевірки студентів.
- **Клінічні ситуаційні завдання** — для формування практичних умінь приймати рішення в умовах моделювання реальної клінічної практики.
- **Алгоритми практичних дій** з виконання базових та спеціалізованих практичних навичок.
- **Навчальні таблиці** — систематизація інформації у вигляді структурованих схем і класифікацій для спрощення засвоєння матеріалу.

12. МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Забезпечення якісного освітнього процесу з дисципліни передбачає використання відповідної матеріально-технічної бази, яка включає:

- **Інтерактивну панель** — для проведення мультимедійних презентацій, візуалізації навчального матеріалу та інтерактивної взаємодії під час лекційних і практичних занять.
- **Муляжі, фантоми, тренажери** — для відпрацювання практичних навичок догляду за пацієнтами, проведення маніпуляцій та відпрацювання алгоритмів дій у змодельованих клінічних ситуаціях.
- **Медичну апаратуру та прилади** — необхідні для демонстрації сучасних методів обстеження, догляду, діагностики та лікування пацієнтів (наприклад: дефібрилятори, наркозно-дихальна апаратура, аспіратори тощо).
- **Предмети догляду за пацієнтом** — комплекти постільної білизни, судна, сечоприймачі, засоби особистої гігієни для забезпечення практичного навчання основних доглядових процедур.
- **Медичний інструментарій** — базові й спеціалізовані хірургічні інструменти для відпрацювання маніпуляцій і формування практичних умінь роботи з інструментами у різних клінічних ситуаціях.
- **Медичну документацію** — форми медичних карт стаціонарного й амбулаторного пацієнта, листи лікарських призначень, протоколи обстеження й лікування для тренування навичок ведення документації та клінічного супроводу хворих.

- **Навчальні відео.**

13. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Обробити руки методом С-4.
2. Обробити руки за методом Спасокукоцького - Кочергіна.
3. Обробити руки стериліумом та іншими сучасними препаратами.
4. Одягнути стерильний халат на себе.
5. Одягнути стерильний халат на себе і хірурга.
6. Спинити артеріальну кровотечу у верхній третині плеча.
7. Спинити артеріальну кровотечу в нижній третині плеча.
8. Здійснити пальцеве притискання плечової артерії.
9. Накласти джгут-закрутку, джгут Есмарха.
10. Накласти джгут-турнікет.
11. Перев'язати судини в рані і на протязі.
12. Підготувати до роботи стіл сестри-анестезистки.
13. Провести місцеву анестезію за методом О.В Вишневського.
14. Провести провідникову анестезію за методом Лукашевича – Оберста.
15. Накласти пов'язку “лицарська рукавичка”.
16. Накласти пов'язку “рукавичка”.
17. Накласти пов'язку Дезо.
18. Накласти колосоподібну пов'язку.
19. Накласти пов'язку на стопу.
20. Накласти пов'язку “чепчик”.
21. Накласти пов'язку “шапка Гіппократа”.
22. Накласти пов'язку “вуздечка”.
23. Накласти пов'язку на обидва ока.
24. Накласти пов'язку на ніс.
25. Накласти клейову пов'язку.
26. Накласти хусткову пов'язку в разі ушкоджень різної локалізації.
27. Визначити групу крові за допомогою стандартних сироваток.
28. Визначити групу крові за допомогою цоліклональних реагентів.
29. Визначити резус-належність експрес-методом.
30. Провести пробу на індивідуальну сумісність.
31. Провести пробу на резус-сумісність.
32. Провести біологічну пробу на муляжі.
33. Визначити придатність крові у флаконі.
34. Підготувати набір для венесекції.
35. Підготувати набір для трепанації черепа.
36. Підготувати набір для операції на кінцівках.
37. Підготувати набір для розтину гнояка.
38. Підготувати набір для ампутації кінцівок.
39. Підготувати набір для трахеостомії.
40. Зняти вузлові шви на муляжі.
41. Надати першу допомогу в разі поранення вен шиї.

42. Надати першу допомогу в разі поранення сонної артерії.
43. Надати першу допомогу в разі поранення вен передпліччя.
44. Провести інфузію в периферичну вену.
45. Підготувати набір інструментів для первинного хірургічного оброблення ран (ПХО).
46. Надати першу допомогу у випадку електротравми.
47. Провести первинне хірургічне оброблення рани (на фантомі).
48. Підготувати набір інструментів для типових операцій на органах черевної порожнини.
49. Надати допомогу в разі відкритої травми голови.
50. Надати допомогу в разі опіку стравоходу.
51. Надати допомогу в разі відкритого пневмотораксу.
52. Надати допомогу в разі перелому ключиці без зміщення відламків.
53. Надати допомогу в разі перелому діафіза правого плеча.
54. Надати допомогу у випадку напруженого пневмотораксу.
55. Надати допомогу у випадку перелому кісток передпліччя в середній третині.
56. Накласти гіпсову пов'язку в разі перелому кісток передпліччя в типовому місці.
57. Надати допомогу в разі перелому стегна.
58. Надати допомогу в разі перелому кісток гомілки.
59. Надати допомогу в разі удару головою.
60. Надати допомогу в разі опіку плечового суглоба.
61. Надати допомогу у випадку розтягнення зв'язок суглобів.
62. Надати допомогу в разі опіку кисті.
63. Надати допомогу в разі рани ліктьового суглоба.
64. Підготувати до роботи стіл перев'язувальної сестри.
65. Надати медичну допомогу в разі перелому кісток таза. Умови транспортування.

14. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Вклад М.І. Пирогова у розвиток хірургії.
2. Шляхи проникнення інфекції в рану. Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію; профілактика її.
3. Поняття про антисептику та асептику.
4. Фізична антисептика.
5. Стерилізація, її методи. Контроль за стерильністю.
6. Оброблення операційного поля.
7. Класифікація кровотеч. Гостра крововтрата, її критерії, клінічні ознаки.
8. Кровотечі в порожнини та порожнисті органи, їхні клінічні ознаки.
9. Тимчасові й остаточні методи спинення кровотечі.
10. Лабораторні й інструментальні методи діагностики кровотеч.
11. Поняття про пов'язку та перев'язку. Види пов'язок.
12. Наркоз: поняття, види. Схеми інгаляційного наркозу.
13. Стадії ефірного наркозу.
14. Ускладнення маскового інгаляційного наркозу.
15. Неінгаляційний наркоз, його переваги, недоліки. Речовини для наркозу.
16. Місцева анестезія. Види. Речовини для анестезії.
17. Провідникова анестезія.
18. Анестезія змазуванням чи обприскування.
19. Інфільтраційна анестезія за методом О.В. Вишневецького.
20. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Методика, можливі ускладнення.

21. Поняття про групи крові.
22. Поняття про резус-фактор.
23. Показання та протипоказання до гемотрансфузій.
24. Ускладнення при переливанні крові.
25. Догляд за хворими до, під час і після гемотрансфузій.
26. Препарати крові. Характеристика. Показання до використання.
27. Профілактика зараження СНІДом в умовах стаціонару.
28. Кровозамінники. Характеристика їх.
29. Шляхи і методи введення інфузійних розчинів.
30. Загальна схема трансфузій.
31. Консервація і зберігання крові.
32. Поняття про хірургічну операцію. Види хірургічних операцій.
33. Методика обстеження хірургічного хворого. Документація. Деонтологічні аспекти в роботі.
34. Поняття про передопераційний період. Підготовка хворого до планової та екстреної операції.
35. Поняття про післяопераційний період. Профілактика ранніх і пізніх ускладнень.
36. Поняття про рани. Види ран. Принципи надання першої медичної допомоги в разі поранення. Активно-пасивна профілактика правця у випадку ушкодження. Транспортування потерпілого.
37. Первинне хірургічне оброблення поверхневих ран м'яких тканин, показання та протипоказання до операції. Можливі помилки під час оброблення ран. Принципи і техніка дренивання ран.
38. Загальні та місцеві ознаки нагноєння ран. Основні принципи місцевого лікування. Догляд за хворими з гнійними ранами залежно від перебігу ранового процесу.
39. Хірургічний шок. Причини, патогенез, клінічна картина, діагностика. Фази і стадії хірургічного шоку. Зміст протишовкових заходів в умовах військових дій та екстремальних ситуацій.
40. Травматизм. Види й профілактика травматизму. Поняття про ізольовані, змішані та комбіновані травми. Принципи надання першої медичної допомоги.
41. Закриті механічні травми тканин (забій, розтягнення, розрив, струс і роздавлювання). Синдром тривалого роздавлювання. Симптоми, надання першої допомоги, транспортування. Особливості лікування.
42. Переломи кісток. Види, клінічні симптоми переломів. Роль медичної сестри у наданні першої допомоги в разі переломів. Сучасні принципи лікування у випадку переломів кісток.
43. Вивихи. Клінічна картина. Діагностика. Сучасні принципи лікування хворого з вивихом.
44. Опіки. Класифікація, визначення площі та клінічна картина опіків. Тактика під час надання першої допомоги. Сучасні принципи лікування хворих з опіками. Опікова хвороба. Принципи лікування.
45. Електротравма. Загальна та місцева дія електричного струму, перша допомога у випадку електротравми. Показання до проведення серцево-легеневої реанімації.
46. Види холодової травми. Класифікація відморожень за ступенем ушкодження. Клініка. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги. Лікування та догляд за хворими з відмороженнями. Профілактика холодової травми.

47. Гостра гнійна хірургічна інфекція. Шляхи зараження. Профілактика та лікування окремих видів гнійно-запальних захворювань – фурункула, карбункула, абсцесу, флегмони, бешихи, остеомієліту, тромбофлебиту тощо.
48. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Види сепсису. Клінічна картина та лікування.
49. Септичний шок, клінічна картина, перша допомога, реанімаційні заходи.
50. Поняття про анаеробну інфекцію. Газова гангрена, правець. Клінічна картина.
51. Профілактика анаеробної інфекції після поранень. Перша допомога у разі анаеробної інфекції. Комплексна терапія газової гангрени, правця.
52. Хірургічний туберкульоз та його форми. Клінічна картина, діагностика та лікування кістково-суглобового туберкульозу.
53. Поняття про доброякісні та злоякісні пухлини, їхня класифікація. Клінічна картина доброякісних і злоякісних пухлин, профілактика та лікування. Організація онкологічної служби в Україні. Значення загальної диспансеризації в ранній діагностиці пухлин.
54. Уявлення про некроз. Причини. Суха та волога гангрена. Місцеві та загальні прояви. Профілактика і лікування, догляд за хворими після операції.
55. Закрита черепно-мозкова травма. Діагностика струсу і здавлювання головного мозку. Перша допомога, транспортування. Принципи лікування хворих.
56. Перелом склепіння й основи черепа. Діагностика та перша допомога. Особливості транспортування хворих.
57. Травми шиї, відкриті та закриті ушкодження м'яких тканин та органів шиї. Діагностика ушкоджень. Профілактика повітряної емболії при пораненнях вен шиї.
58. Опіки стравоходу. Клінічна картина. Тактика медичної сестри під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками стравоходу. Особливості догляду за хворими з гастростомою.
59. Механічна травма грудної клітки: забиття, струс, здавлювання. Діагностика. Тактика медичної сестри під час надання першої медичної допомоги хворим з травмою грудної клітки. Лікування.
60. Поняття про пневмоторакс. Види пневмотораксу. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги хворим з пневмотораксом. Лікування та догляд за хворими.
61. Запальні захворювання грудної залози. Симптоми, лікування хворих, догляд, профілактика маститу.
62. Переломи ребер. Симптоми множинних і подвійних переломів ребер. Перша допомога, особливості транспортування.
63. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози. Симптоми, диференціальний діагноз. Лікування хворих з пухлинами грудної залози. Профілактика онкологічних захворювань грудної залози.
64. Закриті й відкриті ушкодження легень, серця, магістральних судин. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування хворих, догляд за хворими.
65. Захворювання стравоходу, рак стравоходу. Варикозне розширення вен стравоходу. Клінічна картина. Лікування, догляд за хворими. Надання першої допомоги в разі кровотечі з вен стравоходу.
66. Черевна грижа: клінічна картина, діагностика, лікування догляд за хворими. Перша допомога і показання до госпіталізації, особливості транспортування. Показання до оперативного лікування.

67. Механічна травма живота. Діагностика. Гострий живіт у разі травми живота. Перша допомога й показання до госпіталізації. Особливості транспортування. Показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
68. Гострий перитоніт. Причини, симптоми, діагностика. Перитоніт місцевий і загальний. Догляд за хворими після операції. Перша допомога й показання до оперативного лікування. Особливості транспортування.
69. Гострий апендицит. Клінічна картина, діагностика, лікування. Догляд за хворими в післяопераційний період.
70. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини кровотечі в порожнинні органи. Діагностика кровотеч. Невідкладна допомога. Консервативні й оперативні методи лікування, догляд за хворими.
71. Гостра непрохідність кишок. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування, показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
72. Ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Діагностика, перша допомога, показання до госпіталізації, консервативне та оперативне лікування хворих. Особливості догляду за хворими з дренажем черевної порожнини.
73. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Клінічна картина, діагностика, особливості лікування. Тактика медичної сестри в разі гострого холециститу та панкреатиту.
74. Запальні захворювання прямої кишки та прилеглих до неї тканин. Клінічна картина і діагностика, консервативне й оперативне лікування. Геморой. Діагностика та лікування. Особливості догляду за хворими в проктологічному відділенні.
75. Пухлини товстої і прямої кишок. Діагностика та лікування. Роль профілактичних обстежень у ранній діагностиці пухлин. Особливості догляду за хворими зі штучними норицями.
76. Закриті й відкриті ушкодження сечових і статевих органів. Клінічна картина, перша допомога та лікування. Особливості транспортування хворих з урологічними травмами, догляд за хворими.
77. Аденома передміхурової залози. Клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога в разі гострої затримки сечі. Особливості догляду за хворими з надлобковою сечовою норицею.
78. Перелом хребта. Діагностика ушкоджень хребців і спинного мозку. Перша допомога, транспортування та лікування. Клініка та діагностика.
79. Переломи кісток таза. Ускладнення при переломах кісток таза. Діагностика, перша допомога, транспортування і лікування, догляд за хворими.
80. Переломи кісток плеча. Клінічна картина, перша допомога, лікування. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
81. Переломи кісток передпліччя, кисті і пальців. Перша допомога, транспортування і лікування, іммобілізація.
82. Перелом стегна. Клінічна картина, перша допомога в разі відкритих переломів.
83. Переломи кісток гомілки та пальців стопи. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
84. Запальні захворювання верхньої кінцівки. Панарицій. Принципи оперативного лікування, догляд за хворими.
85. Облітеруючі захворювання судин нижньої кінцівки. Діагностика, клінічна картина, перша допомога, принципи лікування, догляд за хворими.
86. Запальні захворювання нижньої кінцівки. Гнійний артрит. Діагностика, перша допомога, лікування, догляд за хворими. Остеомієліт кісток нижньої кінцівки.

87. Вогнепальні поранення. Ушкодження тканини тіла в разі вогнепального поранення.
88. Дотримання правил техніки безпеки. Знищення та знезараження предметів, забруднених кров'ю.

15. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Охорона праці в хірургічних стаціонарах і поліклініках.
2. Поняття про антисептику та асептику. Наказ № 720.
3. Фізична антисептика.
4. Стерилізація, її методи. Контроль за стерильністю.
5. Класифікація кровотеч. Гостра крововтрата, її критерії, клінічні ознаки.
6. Кровотечі в порожнини та порожнисті органи, їхні клінічні ознаки.
7. Тимчасові та остаточні методи зупинки кровотечі.
8. Лабораторні та інструментальні методи діагностики кровотеч.
9. Наркоз: поняття, види. Схеми інгаляційного наркозу.
10. Неінгаляційний наркоз, його переваги, недоліки. Речовини для наркозу.
11. Місцева анестезія. Види. Речовини для анестезії. Провідникова анестезія.
12. Інфільтраційна анестезія за методом Вишневського.
13. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Методика, можливі ускладнення.
14. Поняття про групи крові. Поняття про резус-фактор.
15. Показання та протипоказання до гемотрансфузій.
16. Ускладнення при переливанні крові.
17. Догляд за хворими до, під час і після гемотрансфузій.
18. Кровозамінники. Характеристика їх.
19. Поняття про хірургічну операцію. Види хірургічних операцій.
20. Методика обстеження хірургічного хворого. Документація. Деонтологічні аспекти в роботі.
21. Поняття про передопераційний період. Підготовка хворого до планової та екстреної операції.
22. Поняття про післяопераційний період. Профілактика ранніх і пізніх ускладнень.
23. Поняття про рани. Види ран. Принципи надання першої медичної допомоги в разі поранення. Активно-пасивна профілактика правця у випадку ушкодження. Транспортування потерпілого.
24. Первинне хірургічне оброблення поверхневих ран м'яких тканин, показання та протипоказання до операції. Можливі помилки під час оброблення ран. Принципи й техніка дренивання ран.
25. Загальні та місцеві ознаки нагноєння ран. Основні принципи місцевого лікування. Догляд за хворими з гнійними ранами залежно від перебігу ранового процесу.
26. Закриті механічні травми тканин (забій, розтягнення, розрив, струс і роздавлювання). Синдром тривалого роздавлювання. Симптоми, надання першої допомоги, транспортування. Особливості лікування.
27. Переломи кісток. Види, клінічні симптоми переломів.
28. Роль медичної сестри у наданні першої допомоги в разі переломів. Принципи лікування у випадку переломів кісток.
29. Вивихи. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування хворого з вивихом.

30. Опіки. Класифікація, визначення площі та клінічна картина опіків. Тактика під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками. Опікова хвороба. Принципи лікування.
31. Електротравма. Загальна та місцева дія електричного струму, перша допомога у випадку електротравми. Показання до проведення серцево-легеневої реанімації.
32. Види холодової травми. Класифікація відморожень за ступенем ушкодження. Клінічна картина. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги. Лікування та догляд за хворими з відмороженнями. Профілактика холодової травми.
33. Гостра гнійна хірургічна інфекція. Шляхи зараження. Профілактика та лікування окремих видів гнійно-запальних захворювань – фурункула, карбункула, абсцесу, флегмони, бешихи, остеомієліту, тромбофлебиту тощо.
34. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Види сепсису. Клінічна картина та лікування.
35. Поняття про анаеробну інфекцію. Газова гангрена, правець. Клінічна картина.
36. Профілактика анаеробної інфекції після поранень. Перша допомога у разі анаеробної інфекції. Комплексна терапія газової гангрени, правця.
37. Поняття про доброякісні та злоякісні пухлини, їхня класифікація. Клінічна картина доброякісних та злоякісних пухлин, профілактика та лікування. Організація онкологічної служби в Україні. Значення загальної диспансеризації в ранній діагностиці пухлин.
38. Уявлення про некроз. Причини. Суха та волога гангрена. Місцеві й загальні прояви. Профілактика та лікування, догляд за хворими після операції.
39. Закрита черепно-мозкова травма. Діагностика струсу і здавлювання головного мозку. Перша допомога, транспортування. Принципи лікування хворих.
40. Перелом склепіння та основи черепа. Діагностика та перша допомога. Особливості транспортування хворих.
41. Травми шиї, відкриті та закриті ушкодження м'яких тканин та органів шиї. Діагностика ушкоджень. Профілактика повітряної емболії при пораненнях вен шиї.
42. Опіки стравоходу. Клініка. Тактика медичної сестри під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками стравоходу. Особливості догляду за хворими з гастростомою.
43. Механічна травма грудної клітки: забій, струс, здавлювання. Діагностика. Тактика медичної сестри під час надання першої медичної допомоги хворим з травмою грудної клітки. Лікування.
44. Поняття про пневмоторакс. Види пневмотораксу. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги хворим з пневмотораксом. Лікування та догляд за хворими.
45. Запальні захворювання грудної залози. Симптоми, лікування хворих, догляд, профілактика маститу.
46. Переломи ребер. Симптоми множинних і подвійних переломів ребер. Перша допомога, особливості транспортування.
47. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози. Симптоми, диференціальний діагноз. Лікування хворих з пухлинами грудної залози. Профілактика онкологічних захворювань грудної залози.
48. Закриті й відкриті ушкодження легень, серця, магістральних судин. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування хворих, догляд за хворими.
49. Захворювання стравоходу, рак стравоходу. Варикозне розширення вен стравоходу. Клінічна картина. Лікування, догляд за хворими. Надання першої допомоги в разі кровотечі з вен стравоходу.
50. Черевна грижа: клінічна картина, діагностика, лікування догляд за хворими. Перша

допомога і показання до госпіталізації, особливості транспортування. Показання до оперативного лікування.

51. Механічна травма живота. Діагностика. Гострий живіт у разі травми живота. Перша допомога й показання до госпіталізації. Особливості транспортування. Показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
52. Гострий перитоніт. Причини, симптоми, діагностика. Перитоніт місцевий та загальний. Догляд за хворими після операції. Перша допомога і показання до оперативного лікування. Особливості транспортування.
53. Гострий апендицит. Клінічна картина, діагностика, лікування. Догляд за хворими в післяопераційний період.
54. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини кровотечі в порожнинні органи. Діагностика кровотеч. Невідкладна допомога. Консервативні та оперативні методи лікування, догляд за хворими.
55. Гостра непрохідність кишок. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування, показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
56. Ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Діагностика, перша допомога, показання до госпіталізації, консервативне та оперативне лікування хворих. Особливості догляду за хворими з дренажем черевної порожнини.
57. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Клініка, діагностика, особливості лікування. Тактика медичної сестри в разі гострого холециститу та панкреатиту.
58. Запальні захворювання прямої кишки та прилеглих до неї тканин. Клініка і діагностика, консервативне та оперативне лікування. Геморой. Діагностика та лікування. Особливості догляду за хворими в проктологічному відділенні.
59. Пухлини товстої і прямої кишок. Діагностика та лікування. Роль профілактичних обстежень у ранній діагностиці пухлин. Особливості догляду за хворими зі штучними норицями.
60. Закриті й відкриті ушкодження сечових та статевих органів. Клініка, перша допомога й лікування. Особливості транспортування хворих з урологічними травмами, догляд за хворими.
61. Аденома передміхурової залози. Клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога в разі гострої затримки сечі. Особливості догляду за хворими з надлобковою сечовою норицею.
62. Перелом хребта. Діагностика ушкоджень хребців і спинного мозку. Перша допомога, транспортування та лікування. Клінічна картина та діагностика.
63. Переломи кісток таза. Ускладнення при переломах кісток таза. Діагностика, перша допомога, транспортування і лікування, догляд за хворими.
64. Переломи кісток плеча. Клінічна картина, перша допомога, лікування. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
65. Переломи кісток передпліччя, кисті і пальців. Перша допомога, транспортування і лікування, іммобілізація.
66. Перелом стегна. Клінічна картина, перша допомога в разі відкритих переломів.
67. Переломи кісток гомілки та пальців стопи. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
68. Запальні захворювання верхньої кінцівки. Панарицій. Принципи оперативного лікування, догляд за хворими.
69. Облітеруючі захворювання судин нижньої кінцівки. Діагностика, клінічна картина, перша допомога, принципи лікування, догляд за хворими.
70. Запальні захворювання нижньої кінцівки. Гнійний артрит. Діагностика, перша

допомога, лікування, догляд за хворими. Остеомієліт кісток нижньої кінцівки.

Національні підручники та посібники

1. Кіт О. М., Боб А. О., Коноваленко С. О. Медсестринство в хірургії : підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Тернопіль : Укрмедкнига, 2017. - 624 с.
3. Онкологія : національний підручник / Г. В. Бондар, А. І. Шевченко, І. Й. Галайчук, Ю. В. Думанський та ін. ; за ред. Г. В. Бондаря, А. І. Шевченка, І. Й. Галайчука. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ : ВСВ «Медицина», 2019. - 518 с.
4. Хірургія : підручник : у 2 т. / за ред. П. Г. Кондратенка, В. І. Русина. - Вінниця : Нова Книга, 2019.
5. Касевич Н. М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка : підручник / за ред. В. І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - Київ : ВСВ «Медицина» 2017р. - 424 с.

Нормативно-правові акти та стандарти медичної допомоги

6. Наказ МОЗ України від 03.08.2021 № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення». - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-21>
7. Наказ МОЗ України від 04.08.2021 № 1641 «Про затвердження Порядку замовлення компонентів та препаратів крові, надання трансфузійної допомоги в закладах охорони здоров'я». - URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
8. Державний формуляр лікарських засобів України. - МОЗ України (актуальне видання). - URL: <https://moz.gov.ua>
9. Галузеві стандарти та клінічні настанови. - Державний експертний центр МОЗ України. - URL: https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/

Міжнародні джерела

10. Hinkle J. L., Cheever K. H., Overbaugh K. J. Brunner & Suddarth's Textbook of Medical-Surgical Nursing. - 15th ed. - Philadelphia : Wolters Kluwer, 2022. - 2352 p.
11. Doenges M. E., Moorhouse M. F., Murr A. C. Nursing Care Plans: Guidelines for Individualizing Client Care Across the Life Span. - 10th ed. - Philadelphia : F. A. Davis, 2019. - 1040 p.
12. WHO Guidelines for Safe Surgery 2009: Safe Surgery Saves Lives. - Geneva : World Health Organization, 2009. - URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241598552>

II. Додаткова література

13. Standards of Oncology Nursing Practice. - Oncology Nursing Society (ONS), USA. - URL: <https://www.ons.org>
14. ESMO Clinical Practice Guidelines. - European Society for Medical Oncology. - URL: <https://www.esmo.org>
15. Guidelines for Perioperative Practice. - Association of periOperative Registered Nurses (AORN). - URL: <https://www.aorn.org>
16. Nursing competency frameworks. - International Council of Nurses (ICN), Geneva. - URL: <https://www.icn.ch>
17. Clinical Guidelines. - European Society of Surgical Oncology (ESSO). - URL: <https://www.essoweb.org>

III. Електронні ресурси та бази даних

- ClinicalKey for Nursing (Elsevier) - <https://www.clinicalkey.com/nursing>
  - UpToDate - <https://www.uptodate.com>
  - NICE - National Institute for Health and Care Excellence (UK) - <https://www.nice.org.uk>
  - PubMed / PubMed Central (PMC) - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/>
  - The Cochrane Library - <https://www.cochranelibrary.com>
  - ScienceDirect (Elsevier) - <https://www.sciencedirect.com>
  - BioMed Central - <https://www.biomedcentral.com>
  - The Lancet Oncology - <https://www.thelancet.com/journals/lanonc>
  - International Journal of Nursing Studies - <https://www.sciencedirect.com/journal/international-journal-of-nursing-studies>
  - Центр громадського здоров'я України (ЦГЗ) - <https://phc.org.ua>
-
- **Національна служба здоров'я України (НСЗУ) - <https://nszu.gov.ua>**